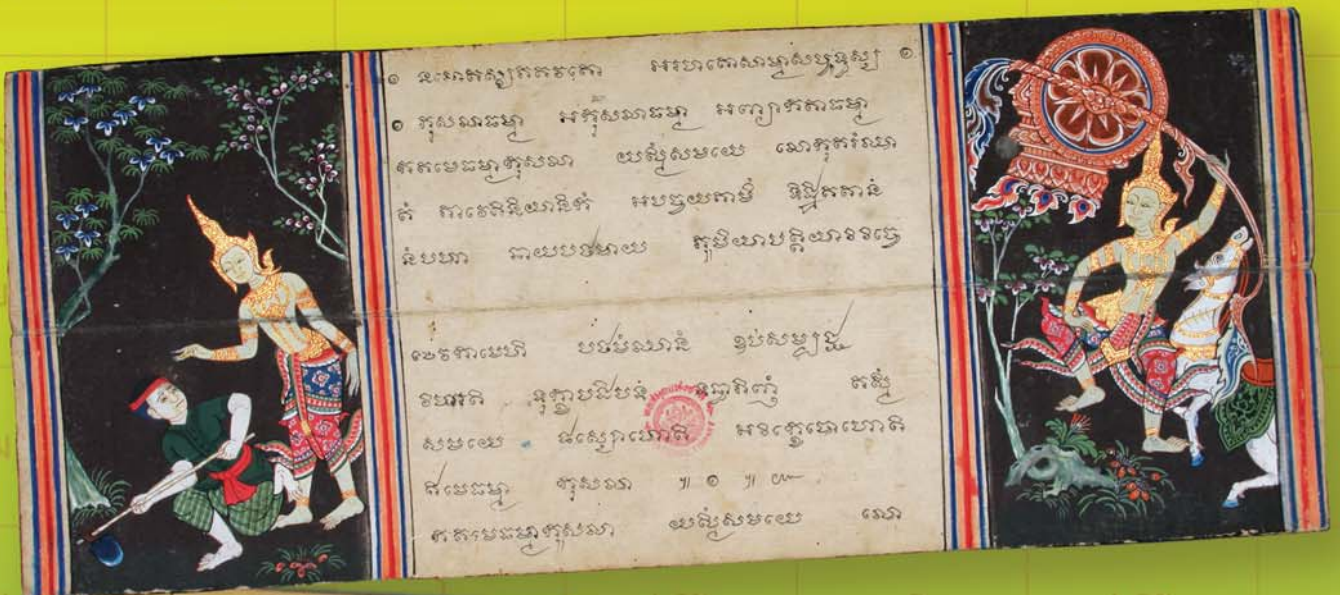

คู่มือการอ่านถ้ายถอดอักษรขอม

คู่มือการอ่านถ่ายถอดอักษรขอม

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม สำนักหอสมุดแห่งชาติ

คู่มือการอ่านถ่ายถอดอักษรขอม

กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

เอกสารวิชาการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ. กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก.

คู่มือการอ่านถ่ายถอดอักษรขอม. กรุงเทพฯ : สำนัก, 2553

112 หน้า.

1. อักษรโบราณ. I. ชื่อเรื่อง

417.7

ISBN 978-974-417-358-4

ที่ปรึกษา

นายเกรียงไกร ลัมปชวลิต

นายบรรเวท รุ่งรุจี

นางวิลาวัลย์ ทรัพย์พันแสน

นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์

นายเทิม มีเต็ม

นายเกษียร มะปะโม

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบุลย์หวังเจริญ

นางสาวจตุพร ศิริสัมพันธ์

อธิบดีกรมศิลปากร

รองอธิบดีกรมศิลปากร

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ

หัวหน้ากลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

คณะทำงาน

นายบุญเลิศ เสนานนท์

นายสมภพ มีสบาย

นายวัฒนา พึ่งชื่น

นางศิวพร เฉลิมศรี

นางสาวชฎานุตม์ จินดารักษ์

นายสันติ วงศ์จรรณลักษณ์

นายบุญเหลือ บุราณสาร

นายวินัย เภาเสน

นายจุง ดิบบระโคน

นางสาวยุวเรศ วุทธิพรพล

นางสาวชรรพร อังกรชัยชัย

ผู้ถ่ายภาพ

นางสาวน้ำทิพย์ นงค์สูงเนิน

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดีย สแควร์

๘๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๕๗/๒ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๓๓ ๔๗๕๑ โทรสาร ๐ ๒๘๘๑ ๘๕๓๕ กต ๐

E-mail : ideasq@yahoo.com

คำนำ

อักษรขอมเป็นอักษรโบราณของไทยแบบหนึ่งปรากฏใช้ในเอกสารโบราณทุกประเภท ทั้งจารึก หนังสือสมุดไทย และคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะคัมภีร์โบราณที่พบในภาคกลางของประเทศส่วนที่บันทึกเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา มักจารข้อความด้วยอักษรขอมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคนไทยแต่โบราณมีความเชื่อถือสืบต่อกันมาว่า อักษรขอมเป็นอักษรที่ศักดิ์สิทธิ์ นอกจากใช้บันทึกข้อความในพระไตรปิฎกแล้ว ยังใช้จารหรือเขียนเป็นบทมนตร์คาถาและยันต์ต่างๆ ทั้งในตำราเวชศาสตร์ โหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ อันเป็นความเชื่อที่มีมาแต่โบราณกาลและยังคงมีใช้สืบมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้ที่สนใจจะหาความรู้จากเอกสารโบราณ ส่วนใหญ่จำเป็นต้องอ่านอักษรขอมได้ อย่างไรก็ตาม อักษรขอมจัดเป็นอักษรที่อ่านได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากรูปอักษรขอมหลายตัวมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังมีทั้งรูปอักษรตัวเต็ม อักษรตัวเชิง สระลอย สระจม ซึ่งมีวิธีการใช้แตกต่างกัน ผู้เรียนต้องศึกษาและจดจำรูปอักษรขอมเป็นพื้นฐานก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การอ่านแล้วจึงสามารถถ่ายทอดอักษรขอมได้

สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรตระหนักถึงความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้ด้านการอ่านถ่ายทอดอักษรโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอักษรขอม จึงได้มอบหมายให้กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก โดยมีนายจุง ดิบบระโคน นักภาษาโบราณชำนาญการ เป็นประธานคณะทำงานจัดทำคู่มือการอ่านถ่ายทอดอักษรขอม โดยเรียบเรียงขึ้นจากประสบการณ์การปฏิบัติงาน และรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารโบราณ และเอกสารวิชาการต่างๆ เพื่อให้ถูกต้องมากที่สุด โดยนำมาเรียบเรียงเรื่องเริ่มจากการเรียนรู้ตัวอักษรแต่ละประเภท วิธีการเขียนอักษรแต่ละตัว การผสมสระกับพยัญชนะ และท้ายที่สุดสามารถอ่านถ่ายทอดเป็นอักษรปัจจุบันได้ในแต่ละบทมีแบบฝึกหัดให้ทดลองปฏิบัติเพื่อเพิ่มความชำนาญแก่ผู้เรียน

กรมศิลปากรหวังว่าคู่มือการอ่านถ่ายทอดอักษรขอมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเอกสารโบราณตามสมควร

(นายเกรียงไกร สัมปชลิต)

อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ รูปแบบอักษรขอม	๕
รูปพยัญชนะที่มีเส้นศก	๕
รูปพยัญชนะที่ไม่มีเส้นศก	๖
สระอักษรขอม	๖
พยัญชนะอักษรขอม	๑๒
บทที่ ๓ การเขียนอักษรขอม	๑๕
พยัญชนะอักษรขอม	๑๖
สระอักษรขอม	๔๘
บทที่ ๔ วิธีผสมสระกับพยัญชนะ	๕๓
วิธีผสมสระกับพยัญชนะ (ภาษาบาลี)	๕๓
การซ้อนพยัญชนะ	๖๓
วิธีผสมสระกับพยัญชนะ (ภาษาไทย)	๙๐
วิธีผสมสระกับพยัญชนะตามมาตราต่างๆ	๙๗
บทที่ ๕ หลักเกณฑ์การถ่ายถอด	๑๐๑
หลักเกณฑ์การถ่ายถอด	๑๐๑
เครื่องหมาย (.) กับการถ่ายถอด	๑๐๓
บรรณานุกรม	๑๐๗
ภาคผนวก	๑๐๘

บทที่ ๑

บทนำ

อักษรขอมเป็นรูปอักษรชนิดหนึ่ง พัฒนามาจากรูปอักษรปัลลวะ ซึ่งเป็นรูปอักษรที่ใช้อยู่ในประเทศอินเดียตอนใต้ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๒ หลักฐานที่ปรากฏและพบในประเทศไทยมีทั้งจารึกบนแผ่นศิลาและแผ่นอิฐ ซึ่งบันทึกด้วยอักษรปัลลวะ เช่น จารึกเมืองศรีเทพ พบที่จังหวัดเพชรบูรณ์, จารึกเขมรมา พบที่จังหวัดนครปฐม เป็นต้น ครั้นเวลาต่อมาอักษรดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามอิทธิพลของกลุ่มชนพื้นเมืองในภูมิภาคอันเป็นที่ตั้งประเทศไทยปัจจุบันนี้ คือ อักษรมอญ อักษรขอม เป็นต้น จนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙ เมื่ออาณาจักรสุโขทัยของคนไทยตั้งตัวเป็นอิสระขึ้น และได้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้แล้ว อย่างไรก็ตาม อักษรขอม ซึ่งเป็นอักษรที่คนไทยในสมัยนั้นรู้จักและใช้อยู่อย่างคุ้นเคยมานานก็ไม่ได้เลิกใช้ ยังคงนำมาใช้เขียนได้ทั้งภาษาบาลี และภาษาไทย ทั้งนี้เพราะอักษรไทยใช้เขียนภาษาบาลีไม่ได้ ดังนั้น อักษรขอมจึงยังคงได้รับความนิยมบันทึกเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และยอมรับเป็นรูปอักษรของไทยอีกแบบหนึ่งสืบมาจนถึงปัจจุบัน

สถานศึกษาเล่าเรียนของคนไทยในอดีตมีอยู่ ๒ ที่ คือ วัดกับวัด วัดเป็นสถานศึกษาส่วนเฉพาะของพระราชาวงศ์ วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้น ผู้ที่จะศึกษาเล่าเรียนหนังสือที่วัดได้ ส่วนมากเป็นผู้ชาย มีโอกาสได้บวชและได้เรียนกับครูอาจารย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ที่อยู่ประจำตามวัดต่างๆ ผู้ปกครองนิยมนำบุตรหลานไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก เมื่อแรกไปอยู่ นอกจากต้องศึกษาเล่าเรียนหนังสือแล้ว ยังมีกิจวัตรอีกอย่างคือต้องทำหน้าที่ปรนนิบัติรับใช้พระสงฆ์ผู้เป็นอาจารย์ด้วย ครั้นเมื่อเจริญวัยถึงกำหนดจะได้บรรพชาอุปสมบท จะได้รับการบรรพชาเป็นสามเณร และอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า การศึกษาของเด็กไทยในสมัยโบราณสิ่งที่ใช้เป็นแบบเรียนหรือบทเรียน ก็คือหนังสือที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาบาลีใช้อักษรขอมและอักษรไทยควบคู่กันไป โดยเฉพาะอักษรขอม คัมภีร์ที่นิยมนำมาถ่ายทอดความรู้สู่ลูกศิษย์ ได้แก่ คัมภีร์พระมัลลย มุลกัจจายน์ โดยใช้อักษรขอมเขียนบันทึกเป็นภาษาบาลีและเป็นภาษาไทย สาเหตุที่อักษรขอมได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในอดีต เพราะถือว่าอักษรขอมเป็นอักษรที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงมักนิยมนำมาจารอักษร คาถา อาคม เลขยันต์ นอกจากนั้น พระธรรมอันเป็นคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือที่เรียกว่าพระไตรปิฎกก็ถูกหยิบยกนำมาจารลงในคัมภีร์ใบลาน หรือวัสดุอื่นเพื่อบันทึกคำสอนเหล่านั้นให้คงอยู่สู่อุชนรุ่นหลัง

ถ้าหากจะกล่าวถึงความนิยมในการใช้อักษรขอมบันทึกเรื่องราวต่างๆ แล้ว สามารถพบได้ในหลายที่
ดังเช่น ความตอนที่ ๒๔ กำเนิดพลาญาม ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน มีการกล่าวถึงดังนี้

อันเรื่องราวกล่าวความพลาญามน้อย

ค่อยเรียบร้อยเรียนรู้ครูของประศรี

ทั้งขอมไทยได้สิ้นก็ยินดี

เรียนคัมภีร์พุทธเทพพระเวทมนตร์

ปัดมั่งตั้งตัวนะปัดตลอด

แล้วถอนถอดถูกต้องเป็นล่องหน

หัวใจริตติทิจเสน่ห้กล

แล้วเล่ามนตร์เสกขมดินน้ำมัน

เข้าในห้องลองวิชาประสาเด็ก

แทงจนเหล็กแหลมลู่อู๋ขุ่น

มหาทะมึนยี่นยงคงกระพัน

ทั้งเลขยันต์ลากเหมือนไม้เคลื่อนคลาย

แล้วทำตัวหัวใจติปิโส

สะเดาะไซ้ตรวนได้ตั้งใจหมาย

สะกดมนตร์จิ้งจังกำบังกาย

เมฆนายสุรย์จันทร์ขยันดี

ทั้งเรียนธรรมกรรมฐานนิพพานสูตร

ทั้งเรียกภูตพรายปราบกำราบผี

ผูกพยนต์หุ่นหญ้าเข้าราว

ทองประศรีสอนหลานช้านาญมา ฯลฯ

ในการศึกษาอักษรขอม ผู้เรียนควรสังเกตจำรูปอักษรขอมให้ได้อย่างแม่นยำ โดยอาศัยฝึกหัด
คัดเขียนเปรียบเทียบส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่างกันเพราะอักษรบางตัวมีรูปคล้ายกัน บางตัวมีส่วน
แตกต่างกันบ้าง เมื่อสามารถจำรูปอักษรแต่ละตัวได้แล้ว ขั้นตอนถัดไปคือ การฝึกเขียนสระและพยัญชนะ
ฝึกผสมสระกับพยัญชนะเป็นพยางค์หรือคำ และท้ายที่สุดคือ ฝึกถ่ายถอด หรือปรีวรรตจากต้นฉบับเป็นอักษรไทย

ในตำราเล่มนี้ ได้นำเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับผู้เริ่มเรียน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของอักษรขอม
ส่วนประกอบของอักษรว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเขียนอักษรขอมที่ถูกต้อง และขั้นสุดท้าย
คือ ผู้เรียนต้องสามารถถ่ายถอดอักษรขอมจากต้นฉบับได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

แบบอักษรขอมโบราณ

ว	ข	ค	จ	ฉ	ช	ซ	ญ	ด	ต	ถ	ท	ธ	น	พ	ฟ	ภ	ม	ย	ร	ล	ว	ศ	
๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓

สระลอย

สระจม

ก	ข	ค	จ	ฉ	ช	ซ	ญ	ด	ต	ถ	ท	ธ	น	พ	ฟ	ภ	ม	ย	ร	ล	ว	ศ	
๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓

พยัญชนะ

บทที่ ๒

รูปแบบอักษรขอม

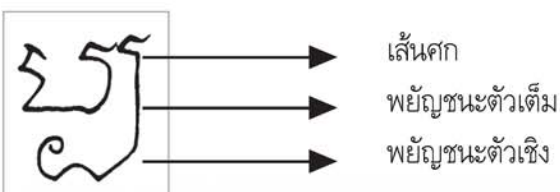
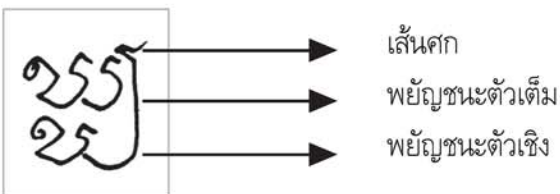
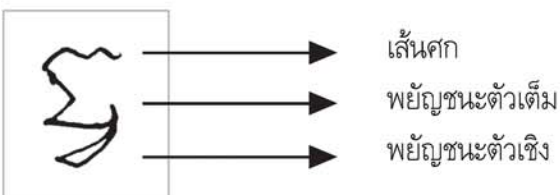
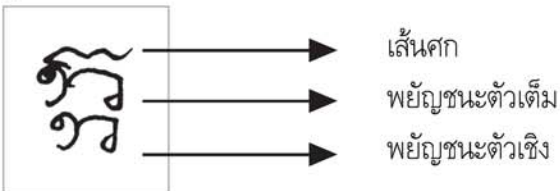
อักษรขอมเป็นอักษรที่มีเส้นอักษรมากกว่าอักษรชนิดอื่น กล่าวคืออักษรหนึ่งตัว มีส่วนประกอบหรืออาภรณ์ประดับกำกับอยู่กับอักษร คือ ส่วนที่อยู่บนสุดเป็นส่วนที่เรียกว่า **เส้นศกอักษร** ถัดมาจะเป็นส่วนที่เป็นรูป**อักษรตัวเต็ม** และส่วนสุดท้ายที่ห้อยอยู่ติดกับรูปอักษรตัวเต็ม เรียกว่า **อักษรตัวเชิง** หรือเชิงอักษร อักษรขอมที่พบในการบันทึกเรื่องราวต่างๆ มีอยู่ ๒ แบบด้วยกัน คือ

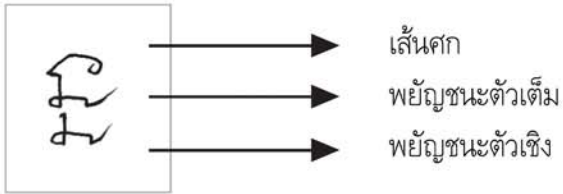
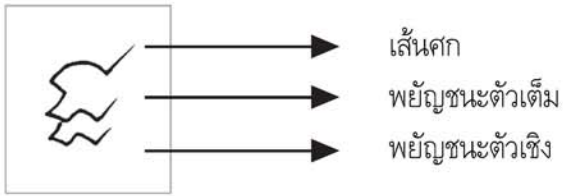
๑. อักษรขอมบรรจง

๒. อักษรขอมหวัด

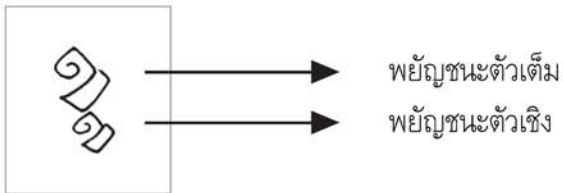
ดังได้กล่าวมาแล้วว่า อักษรขอมมีส่วนประกอบที่มากกว่าอักษรชนิดอื่น เพื่อให้ง่ายต่อการสังเกตจดจำรูปอักษร จะได้แสดงตัวอย่างรูปอักษรขอมที่มีเส้นศกแตกต่างกันไปไว้เป็นเบื้องต้น

รูปพยัญชนะที่มีเส้นศก

รูปพยัญชนะที่ไม่มีเส้นศก

สระอักษรขอม

รูปสระอักษรขอม ในแบบเรียนเล่มนี้ แบ่งตามลักษณะการใช้เป็น ๒ กลุ่ม คือ สระอักษรขอม ภาษาบาลี และสระอักษรขอม ภาษาไทย

นอกจากนี้สามารถแบ่งตามเสียงได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ สระเสียงสั้น และสระเสียงยาว

สระเสียงสั้น		สระเสียงยาว	
ร-ร	อ	ร-รว	อา
ล	อิ	ล-ลว	ไอ
ข	อุ	ข-ขว	อุ
		ข-ขว	เอ
		ข-ขว	โอ

สระอักษรขอม ภาษาบาลี แบ่งตามรูปได้ ๒ กลุ่ม คือ

สระลอย คือ สระที่ออกเสียงได้เอง โดยไม่ต้องมีพยัญชนะมาผสม ออกเสียงต้นพยางค์ มี ๘ ตัว

ตารางแสดงรูปสระลอย อักษรขอมภาษาบาลี

ไทย	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ
ขอม	ร-ร	ร-ร	ร	ร	ร	ร	ร	ร

ตำแหน่งของสระลอย

สระลอยจะอยู่ต้นพยางค์ คือ เขียนไว้ข้างหน้าสุดของพยางค์ เช่น

อักษรขอม	อักษรไทย	อักษรขอม	อักษรไทย
ร-ร-ร-ร-ร-ร	อกาลิกา	ร-ร-ร-ร-ร-ร	อรุเวลา
ร-ร-ร-ร-ร-ร	อากาเสา	ร-ร-ร-ร-ร-ร	อุมิ
ร-ร-ร-ร-ร-ร	อิติปิเสา	ร-ร-ร-ร-ร-ร	เอกทิวส์
ร-ร-ร-ร-ร-ร	อีกา	ร-ร-ร-ร-ร-ร	โอวาเทา

สระจม คือ สระที่ออกเสียงผสมกับพยัญชนะวรรค และพยัญชนะเศษวรรค

ตารางแสดงรูปสระจม อักษรขอมภาษาบาลี

ไทย	-ะ	-า	-ิ	-ี	-ุ	-ู	-เ	-เ
ขอม	—	-ร	ร	ร	ร	ร	ร	ร-ร

ตำแหน่งของสระจม

สระจม คือ สระที่ออกเสียงผสมกับพยัญชนะวรรค และพยัญชนะเศษวรรค เพื่อให้พยัญชนะเหล่านั้นออกเสียงได้ ตำแหน่งการวางสระจะคล้ายกับภาษาไทย คือมีทั้งวางไว้ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบน ข้างล่าง บางตัววางไว้ทั้งข้างหน้าข้างหลัง ตำแหน่งที่เป็นเครื่องหมาย - (เครื่องหมายยัติภังค์) คือ ตำแหน่งของพยัญชนะที่นำมาผสมและอ่านออกเสียงผสมกัน ถ้าฟังสระแม้จะสามารถออกเสียงได้เอง แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เนื้อความนั้นสมบูรณ์ได้ สังเกตคำต่อไปนี้ หากไม่มีพยัญชนะออกเสียงผสมจะเป็นอย่างไร **ปู้ ยา ตา** ถ้ามีสระอย่างเดียวออกเสียงเป็น **อู่ อ้า อา** เป็นต้น สระจมมีตำแหน่งการวางที่หลากหลายต่างจากกลุ่มของสระลอย พอสรุปได้ดังนี้คือ

สระจมที่วางไว้หน้าพยัญชนะ	ได้แก่	สระ	๒	
สระจมที่วางไว้หลังพยัญชนะ	ได้แก่	สระ	-ะ	-า
สระจมที่วางไว้บนพยัญชนะ	ได้แก่	สระ	ิ	ึ
สระจมที่วางไว้ล่างพยัญชนะ	ได้แก่	สระ	;	๖
สระจมที่วางไว้หน้าหลังพยัญชนะ	ได้แก่	สระ	๒-า	

การวางพยัญชนะผสมกับสระจมเหล่านี้ ให้วางพยัญชนะตรงกับตำแหน่งเครื่องหมาย - ทุกครั้งไป สังเกตการวางสระตั้งแต่สระที่วางไว้ข้างหน้า เป็นต้นไป

สระจมที่วางไว้ข้างหน้า

สระ-	พยัญชนะ	สำเร็จรูป	คำถ่ายถอด
๒-	๑	๑๒	เก
๒-	๑	๑๒	เข
๒-	๑	๑๒	เค
๒-	๑๕๕	๑๒๕๕	เข
๒-	๑	๑๒	ง

สระจมที่วางไว้ข้างหลัง

พยัญชนะ	สระ	สำเร็จรูป	คำถ่ายถอด
ក	-្វ	ក្វ	กา
ខ	-្វ	ខ្វ	ขา
គ	-្វ	គ្វ	คา
ឃ	-្វ	ឃ្វ	ฆา
ង	-្វ	ង្វ	งา

สระจมที่วางไว้ข้างบน

ตำแหน่ง		สำเร็จรูป	คำถ่ายถอด
สระ	◌្ល	ក្ល	กิ
พยัญชนะ	ក្ល		
สระ	◌្ល	ខ្ល	ขิ
พยัญชนะ	ខ្ល		
สระ	◌្ល	ត្ល	ติ
พยัญชนะ	ត្ល		
สระ	◌្ល	ក្ល	กั
พยัญชนะ	ក្ល		
สระ	◌្ល	ខ្ល	ฆิ
พยัญชนะ	ខ្ល		
สระ	◌្ល	ង្ល	งิ
พยัญชนะ	ង្ល		

สระจมที่วางไว้ข้างล่าง

ตำแหน่ง		สำเร็จรูป	คำถ่ายถอด
พยัญชนะ	វ	វ	ก
สระ	្រ		
พยัญชนะ	ឡ	ឡ	ช
สระ	្រ		
พยัญชนะ	ត	ត	ค
สระ	្រ		
พยัญชนะ	ក	ក	ก
สระ	្រ		
พยัญชนะ	ខ	ខ	ข
สระ	្រ		
พยัญชนะ	ត	ត	ค
สระ	្រ		

สระจมที่วางไว้ข้างหน้า-หลัง (สระ/พยัญชนะ/สระ)

สระ	พยัญชนะ	สระ	สำเร็จรูป	คำถ่ายถอด
េ-	វ	-វ	េវ	เกา
េ-	ឡ	-វ	េឡ	เขา
េ-	ត	-វ	េត	เคา
េ-	ឡ	-វ	េឡ	เขา
េ-	ខ	-វ	េខ	เงา

สระอักษรขอม ภาษาไทย แบ่งตามรูปได้ ๒ กลุ่ม เช่นเดียวกับสระอักษรขอม ภาษาบาลี คือ
 ตารางแสดงรูปสระลอย อักษรขอมภาษาไทย

ไทย	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู
ขอม	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩁ	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩃ	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩅ
ไทย	เอ	โ	ไ	เ	ฤ	ฦ
ขอม	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩁ	ᩉ᩠ᩅᩃ	ᩉ᩠ᩅᩅ	ᩉ᩠ᩅᩇ	ᩉ᩠ᩅᩉ

ตารางแสดงรูปสระจม อักษรขอมภาษาไทย

ไทย	-ะ	-า	-ิ	-ี	-ุ	-อู
ขอม	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩁ	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩃ	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩅ
ไทย	;	;	-ะ	-	-ะ	-
ขอม	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅᩁ	ᩉ᩠ᩅ-ะ	ᩉ᩠ᩅ-	ᩉ᩠ᩅ-ะ	ᩉ᩠ᩅ-
ไทย	-ะ	-	-ะ	-อ	-ะ	-อ
ขอม	ᩉ᩠ᩅ-ะ	ᩉ᩠ᩅ-	ᩉ᩠ᩅ-ะ	ᩉ᩠ᩅ-อ	ᩉ᩠ᩅ-ะ	ᩉ᩠ᩅ-อ
ไทย	เียะ	เีย	เือะ	เือ	-วะ	-
ขอม	ᩉ᩠ᩅ-เียะ	ᩉ᩠ᩅ-เีย	ᩉ᩠ᩅ-เือะ	ᩉ᩠ᩅ-เือ	ᩉ᩠ᩅ-วะ	ᩉ᩠ᩅ-
ไทย	-า	-	-	-า	ฤ	ฦ
ขอม	ᩉ᩠ᩅ-า	ᩉ᩠ᩅ-	ᩉ᩠ᩅ-	ᩉ᩠ᩅ-า	ᩉ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩅ

พยัญชนะอักษรขอม

ตารางแสดงพยัญชนะวรรค (ขอมบาลี)

พยัญชนะตัวเต็ม					
วรรค ก	ก	ข	ค	ฌ	ง
	𑀀	𑀁	𑀂	𑀃	𑀄
วรรค จ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
	𑀅	𑀆	𑀇	𑀈	𑀉
วรรค ฎ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
	𑀊	𑀋	𑀌	𑀍	𑀎
วรรค ต	ต	ถ	ท	ธ	น
	𑀏	𑀐	𑀑	𑀒	𑀓
วรรค ป	ป	ผ	พ	ภ	ม
	𑀔	𑀕	𑀖	𑀗	𑀘

ตารางแสดงพยัญชนะเศษวรรค (ขอมบาลี)

พยัญชนะตัวเต็ม							
ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	:
យ	រ	ល	វ	ស	ហ	ហ្ល	ៈ

พยัญชนะตัวเชิง					
วรรค ก	ก	ข	ค	ฌ	ง
	ក	ខ	ក	ច	ង
วรรค จ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
	ច	ច	ច	ច	ច
วรรค ฎ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
	ច	ច	ច	ច	ច
วรรค ต	ต	ถ	ท	ธ	น
	ត	ត	ត	ត	ត
วรรค ปร	ป	ผ	พ	ภ	ม
	ប	ប	ប	ប	ប

ตารางแสดงพยัญชนะเศขรวรรค (ขอมบาลี)

พยัญชนะตัวเชิง							
ย	ร	ล	ว	ส		ห	ฬ
ย	ร	ล	ว	ส	ส	ห	ฬ

ตารางแสดงพยัญชนะ อักษรขอมไทย
(เฉพาะที่เพิ่มเติมจากขอมภาษาบาลี)

พยัญชนะตัวเต็ม				
ไทย	ป	ฟ	ศ	ช
ตัวเต็ม	ป	ฟ	ศ	ช
ตัวเชิง	ป	-	ศ	ช

บทที่ ๓

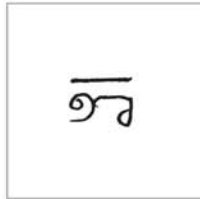
การเขียนอักษรขอม

การเขียนอักษรขอม มีวิธีการเขียนคล้ายกับการเขียนอักษรไทย คือ ให้เริ่มต้นลากเส้นอักษรจากซ้ายมือไปขวามือในทุกองค์ประกอบของอักษร บางตัวสามารถเขียนได้ด้วยการยกมือเพียงครั้งเดียว ในขณะที่บางตัวกว่าจะเขียนสำเร็จเป็นรูปอักษรอย่างสมบูรณ์ต้องยกมือมากกว่าหนึ่งครั้ง ในบทนี้จะแสดงวิธีการเขียนอักษรขอมตั้งแต่เริ่มต้นเส้นตัวอักษรที่ละเส้นและมีเส้นศก ประกอบเป็นอักษรขอมหนึ่งตัว โดยเรียงลำดับคู่กันไปทั้งพยัญชนะตัวเต็ม และพยัญชนะตัวเชิง รวมทั้งสระลอยและสระจมด้วย

ตำราเล่มนี้จะบอกวิธีการเขียนซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้เป็นคู่มือประกอบการเรียน ได้แสดงวิธีการลากเส้นการเขียนอักษรแต่ละตัวอย่างสมบูรณ์ ที่อักษรแต่ละตัวจะมีทั้งอักษรตัวเต็มและตัวเชิง และตัวที่เขียนตัวเต็มตัวเชิงซ้อนกันเพื่อสะดวกในเวลาที่จะพบการเขียนแบบการซ้อนพยัญชนะ ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับการสังเกตจดจำ นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมแบบฝึกหัดคัด-เขียน ขณะเรียนอักษรขอมไปด้วย เพื่อให้เกิดทักษะในการเขียน อันเป็นบ่อเกิดของการจดจำตัวอักษรขอมได้อย่างแม่นยำ ดังได้กล่าวแล้วว่า อักษรขอม หากเขียนตัวเดียวโดยไม่ผสมกับอักษรตัวอื่นจะมีขั้นตอนในแบบเรียนเล่มนี้ ขณะฝึกเขียนให้พยายามสังเกตการลากเส้นตามลูกศรที่มีประกอบกับอักษรแต่ละตัว ว่าเริ่มต้นจากจุดใด แล้วให้ปฏิบัติตามขั้นตอนนั้น และฝึกเขียนหลายๆ ครั้งเพื่อความชำนาญ โดยเรียงลำดับตามพยัญชนะวรรคและเศขวรรคดังนี้

วรรค ก	ก	ข	ค	ฌ	ง				
วรรค จ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ				
วรรค ฎ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ				
วรรค ต	ต	ถ	ท	ธ	น				
วรรค ป	ป	ผ	พ	ภ	ม				
เศขวรรค	ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	ั	

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ก

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ข

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

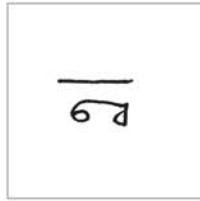
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ค

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ฆ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ง

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

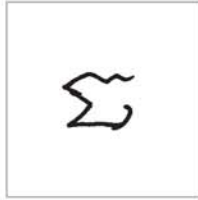
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน จ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

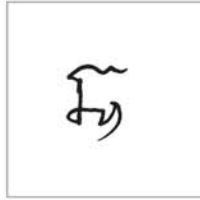
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน จ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

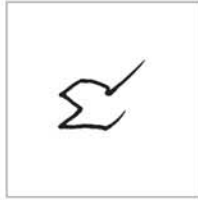
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ช

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

ឆ

}

ឆ
ឆ

ឆ

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ฌ

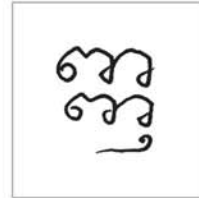
ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ឆ

ឆ

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ญ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ฎ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเซียง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ๓

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

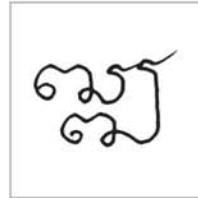
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

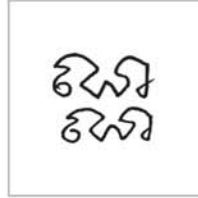
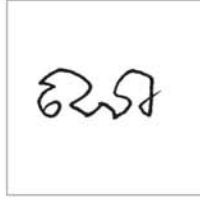
พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ស

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ฌ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ต

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

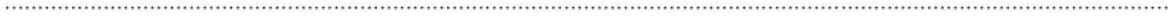

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ๓

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ท

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

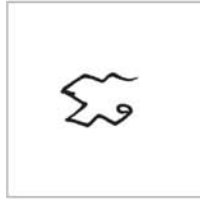
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

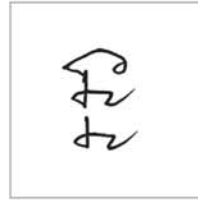
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน น

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ
			

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

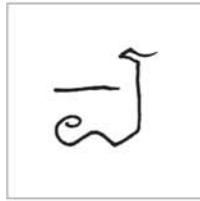
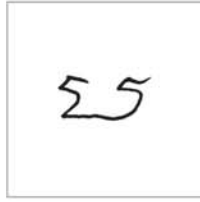
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ป

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ผ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน พ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

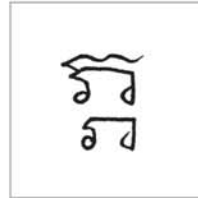
.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

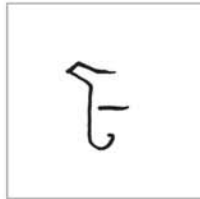
ขั้นตอนการฝึกเขียน ย

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ส

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ស

ស

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ร

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

ស

}

ស្រ

ស្រ

ស្រ

ស្រ

พยัญชนะตัวเชิง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ส

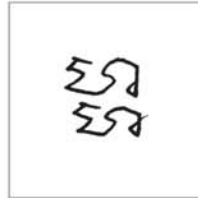
ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ
			ស

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ស

ស្រ

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน ㅎ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

พยัญชนะตัวเต็ม

พยัญชนะตัวครึ่ง

ขั้นตอนการฝึกเขียน พ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนการฝึกเขียน อ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ขั้นตอนการฝึกเขียน อา

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ขั้นตอนการฝึกเขียน อี

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ
			

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

ขั้นตอนการฝึกเขียน อี๋

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ
				

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

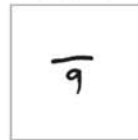
ขั้นตอนการฝึกเขียน อ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ
			

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

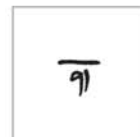
ขั้นตอนการฝึกเขียน อ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ
				

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

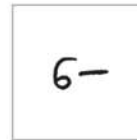
ขั้นตอนการฝึกเขียน เอ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	รูปสำเร็จ
			

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

ขั้นตอนการฝึกเขียน โอ

ขั้นตอนที่ ๑	ขั้นตอนที่ ๒	ขั้นตอนที่ ๓	ขั้นตอนที่ ๔	รูปสำเร็จ
				

สระลอย

สระจม

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

.....

.....

ขั้นตอนการฝึกเขียน นิคฮิต

ขั้นตอนที่ ๑	รูปสำเร็จ
๑	๑

สร้อย
๑
สร้อย
๑

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

๑

บทที่ ๔

วิธีผสมสระกับพยัญชนะ

สระและพยัญชนะต้องผสมกันจึงจะออกเสียงเป็นคำที่ทำให้สื่อความหมายกันได้ เริ่มตั้งแต่การผสมระหว่างสระกับพยัญชนะแต่ไม่มีตัวสะกด เมื่อผสมกันแล้วมีรูปดั่งตัวอย่างในตารางข้างล่าง สระให้ดูในแนวจากซ้ายมือไปขวามือ ส่วนพยัญชนะที่ผสมให้ดูจากบนลงไปล่าง ตั้งแต่สระและพยัญชนะตัวแรก จนกระทั่งถึงตัวสุดท้ายในแต่ละประเภท จะแสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะอักษรขอม ภาษาบาลีก่อน จากนั้นจะแสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะอักษรขอม ภาษาไทยเป็นลำดับไป

วิธีผสมสระกับพยัญชนะอักษรขอม ภาษาบาลี

ตารางแสดงการผสมสระกับพยัญชนะอักษรขอม ภาษาบาลี ที่ไม่มีตัวสะกด

รูปสระ รูปพยัญชนะ		อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	เอา
		-	-ว	-	-	-	-	-	-ว
ก	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ข	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ค	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ฌ	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ง	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
จ	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ฉ	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ช	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭
ฌ	𑀇	𑀇	𑀇𑀭	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	𑀇𑀭

รูปสระ รูปพยัญชนะ		อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	เอา
		-	-า	-ิ	-ี	-ุ	-ู	-เ	-เอา
ญ	ញ	ញ	ញា	ញិ	ញី	ញុ	ញូ	ញេ	ញเอา
ฆ	ឃ	ឃ	ឃា	ឃិ	ឃី	ឃុ	ឃូ	ឃេ	ឃเอา
ฌ	ជ	ជ	ជា	ជិ	ជី	ជុ	ជូ	ជេ	ជเอา
ท	ត	ត	តា	តិ	តី	តុ	តូ	តេ	តเอา
ฌ	ច	ច	ចា	ចិ	ចី	ចុ	ចូ	ចេ	ចเอา
ณ	ណ	ណ	ណา	ណิ	ណี	ណุ	ណู	ណេ	ណเอา
ด	ត	ត	តា	តិ	តី	តុ	តូ	តេ	តเอา
ถ	ត	ត	តា	តិ	តី	តុ	តូ	តេ	តเอา
ท	ត	ត	តា	តិ	តី	តុ	តូ	តេ	តเอา
ธ	ត	ត	តា	តិ	តី	តុ	តូ	តេ	តเอา
น	ន	ន	នា	និ	នី	នុ	នូ	នេ	នเอา
ป	ប	ប	បា	បិ	បី	បុ	បូ	បេ	บเอา
ผ	ម	ម	មា	មិ	មី	មុ	មូ	មេ	มเอา
พ	ព	ព	ពា	ពិ	ពី	ពុ	ពូ	ពេ	พเอา
ภ	ភ	ភ	ភា	ភិ	ភី	ភុ	ភូ	ភេ	ภเอา
ม	ម	ម	មា	មិ	មី	មុ	មូ	មេ	มเอา
ย	យ	យ	យา	ยิ	यी	ยु	ยู	ये	ยเอา
ร	រ	រ	រា	ริ	รี	รุ	รู	เร	รเอา

รูปสระ รูปพยัญชนะ		อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	เอา
		-	- _๑	◌ _๑	◌ _๑	◌ _๑	◌ _๑	-	- _๑
ล	ล	ล	ล _๑	ล _๑	ล _๑	ล _๑	ล _๑	ล _๑	ล _๑
ว	ว	ว	ว _๑	ว _๑	ว _๑	ว _๑	ว _๑	ว _๑	ว _๑
ส	ส	ส	ส _๑	ส _๑	ส _๑	ส _๑	ส _๑	ส _๑	ส _๑
ห	ห	ห	ห _๑	ห _๑	ห _๑	ห _๑	ห _๑	ห _๑	ห _๑
พ	พ	พ	พ _๑	พ _๑	พ _๑	พ _๑	พ _๑	พ _๑	พ _๑
อ	◌	-	-	-	-	-	-	-	-

ข้อควรสังเกต สระบางตัวเมื่อประกอบกับพยัญชนะที่มีเส้นศกแตกต่างกันไปตามรูปของเส้นศก จะทำให้รูปของพยัญชนะต่างๆ เหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น ประกอบด้วยสระ อา ให้เขียนเชื่อมต่อระหว่างศกกับสระอา รูปเส้นศกเปลี่ยนไปบ้าง ผสมกับสระ อิ อี ให้ตัดเส้นศกออก ประกอบด้วยสระ เอ อุ อู ให้คงรูปพยัญชนะไว้ตามเดิม

สำหรับเส้นศกของพยัญชนะมีรูปแตกต่างกันแบ่งได้เป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

ตารางแสดงรูปเส้นศกอักษรขอม

กลุ่มที่ ๑	กลุ่มที่ ๒	กลุ่มที่ ๓	กลุ่มที่ ๔	กลุ่มที่ ๕	กลุ่มที่ ๖	กลุ่มที่ ๗
						ไม่มีเส้นศก

กลุ่มที่ ๑

พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่ **ล_๑ ล_๑ ล_๑ ล_๑**

เมื่อประกอบกับสระ อา -_๑ (รวมถึงรูปสระ -_๑) รูปของเส้นศกจะเหลือเพียงครึ่งหนึ่ง แต่ต้องขยายให้ได้ขนาดเท่ากับตัวพยัญชนะ ดังตัวอย่างในตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะนี้ได้แก่ สระ อิ อี ต้องตัดเส้นศกออกทั้งหมด แล้วเขียนรูปสระ อิ อี รูปสระจม ไว้ข้างบนขีดขอบขวาสุดของพยัญชนะนั้นๆ

เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ อู อู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิมทุกประการ แล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างของพยัญชนะขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ในตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๑

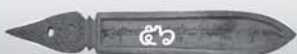
พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
គ	- ๕	គ	ก
គ	- ๖	គា	กา
គ	๑๐	គេ	กิ
គ	๑๕	គី	กี
គ	๑	គុ	กุ
គ	๑๑	គូ	กู
គ	๕-	គេ	เก
គ	๕-๖	គោ	เกา

กลุ่มที่ ๒

พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่ ច ឆ ជ ឝ

คล้ายกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๑ แต่เนื่องจากเส้นศกเป็นเส้นเดียวกับตัวพยัญชนะจึงแยกเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อสะดวกต่อการจำ

เมื่อประกอบกับสระ อา $-\text{a}$ (รวมถึงรูปสระ $\text{a}-\text{a}$) รูปสระจะเขียนติดกับรูปเส้นศกมบนขวามือสุด แล้วลากลงมาตรงๆ ให้เสมอกับเส้นล่างของพยัญชนะให้ได้ขนาดเท่ากับตัวพยัญชนะ ดังตัวอย่างในตาราง แสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะได้แก่ สระ อี อี้ ไม่ต้องตัดเส้นศกออกให้เขียนสระ อี อี้ ไว้ข้างบนชิดมุมขวาสุดของพยัญชนะนั้นๆ

เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ อุ ู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิมทุกประการ แล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๒

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
ဣ	$-\text{e}$	ဣ	จ
ဣ	$-\text{a}$	ဣ	จา
ဣ	o	ဣ _o	จอิ
ဣ	e	ဣ _e	จเอ
ဣ	a	ဣ _a	จอ
ဣ	ai	ဣ _{ai}	จเอ
ဣ	$\text{a}-$	ဣ	จ
ဣ	$\text{a}-\text{a}$	ဣ	จ

ยกเว้นเมื่อประกอบกับ a ให้เขียนตามตัวอย่าง $\text{a} + \text{a} = \text{a}$

กลุ่มที่ ๓ พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่

เมื่อประกอบกับสระ อา - ๖ (รวมถึงรูปสระ ๕-๖) ให้เขียนสระอา ต่อจากมุมขวาของเส้นศกโดยลากลงไปขนานกับเส้นหลังพยัญชนะนั้นๆ ดังตัวอย่างตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะ ได้แก่ สระ อี อี้ ให้เขียนสระ อี อี้ ต่อจากเส้นศกมุมขวา

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างล่างพยัญชนะ ได้แก่ สระ อุ ู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิมแล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างพยัญชนะขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะคือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๓

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
	- ๕		ช
	- ๖		ชา
	๕		ชี
	๖		ชี
	๖		ชี
	๖		ชี
	๕-		เช
	๕-๖		เชา

กลุ่มที่ ๔ ๕๕ พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่ **ឃ ង ង ង ង ង ង**
 เมื่อประกอบกับสระ อา -**ា** (รวมถึงรูปสระ 6-**ា**) ให้เขียนสระต่อจากเส้นศกด้านขวาแล้วลาก
 ลงขนานกับเส้นหลังของพยัญชนะในขนาดที่เท่ากัน
 เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะ ได้แก่ สระ อี อี้ ให้เขียนสระดังกล่าวต่อจากเส้นศก
 ด้านขวามือแล้วลากขึ้นข้างบนตามรูปสระนั้น
 เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ อุ ู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม แล้วเขียน
 สระ อุ ู ไว้ที่ข้างล่างของพยัญชนะขวามือสุด
 เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๔

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
ឃ	- ា	ឃា	ฆ
ង	- ា	ងា	ฆา
ង	ុ	ងុ	ฆิ
ង	ូ	ងู	ฆี
ង	ា	ងា	ฆุ
ង	ា	ងា	ฆุ
ឃ	6- ា	6ឃា	ฆ
ឃ	6- ា	6ឃា	ฆา

ยกเว้น ឃ เมื่อประกอบกับสระ -**ា** รูป ឃ จะเปลี่ยนไป เพราะหากเขียน สระ -**ា** ตามวิธี
 ดังกล่าว ឃ จะไปเหมือน អ เพื่อป้องกันการสับสน โบราณจารย์ท่านจึงให้เขียนเป็นรูป **ឃ** แล้วจึงเติมสระ -**ា**
 มีรูปดังนี้ **ឃា** → **ឃ** + **ា** = **ឃា**

ส เมื่อประกอบกับสระ อี อี้ ตำแหน่งการวางสระ จะแตกต่างจากการประกอบกับพยัญชนะตัวอื่น
 กล่าวคือตำแหน่งที่จะวางติดกับเส้นศกขวามือสุด แต่ท่านให้นำศกด้านซ้ายมือออกแล้ววางสระ อี อี้ แทนที่
 ดังรูป **ស** + **ុ** = **សុ**

กลุ่มที่ ๕

พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่ **រ រ រ រ**

เมื่อประกอบกับสระ อา **-ា** (รวมถึงรูปสระ **ะ-า**) ให้เขียนสระต่อจากรูปเส้นศกด้านขวาบนลากลง
 ขนานกับเส้นหลังพยัญชนะ ดังตัวอย่างที่แสดงแล้วในตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะ ได้แก่ สระ อี อี้ ให้เขียนสระดังกล่าวมุมขวาสุด
 ติดเส้นศกของพยัญชนะกลุ่มนี้

เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ อุ อู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม
 แล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างของพยัญชนะขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๕

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
រ	-ា	រា	ฌ
រ	-ា	រា	ฌา
រ	ិ	រិ	ฌิ
រ	ឹ	រឹ	ฌี
រ	ុ	រុ	ฌุ
រ	ู	រូ	ฌู
រ	េ	រេ	ฌเ
រ	េ-ា	រេា	ฌเา

กลุ่มที่ ๖

พยัญชนะที่มีเส้นศกตามรูปนี้ ได้แก่ ๕ ๖

เมื่อประกอบกับสระ อา -๖ (รวมถึงรูปสระ ๕-๖) มีวิธีเขียนต่างจากพยัญชนะกลุ่มอื่น กล่าวคือ รูปของเส้นศกจะเปลี่ยนไปเล็กน้อย โดยตัดเส้นที่วนลงแล้วขมวดเป็นวงออก จากนั้นลากเส้นสระต่อออกมาทางขวา แล้วลากลง ยกเว้น ๖ ให้ขมวดปลายเส้นที่ลากออกไปทางขวาม้วนเข้าก่อนแล้วจึงเขียนรูปสระ อา ดังตัวอย่างที่แสดงแล้วในตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะ ได้แก่ สระ อี อี้ ให้เขียนสระติดกับเส้นศกมุมขวาสุดของพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ อุ ู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิมทุกประการ แล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างของพยัญชนะขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เอ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๖

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
๕	-๕	๕	ง
๕	-๖	๕๖	งา
๕	๖	๕๖	งิ
๕	๖	๕๖	งึ
๕	๖	๕๖	งู
๕	๖	๕๖	งู
๕	๕-๖	๕๕๖	งง
๕	๕-๖	๕๕๖	งงา

กลุ่มที่ ๗ พยัญชนะที่ไม่มีเส้นศก ได้แก่ **ខ ក គ ឃ ង ច**

เมื่อประกอบกับสระ อา **- វ** (รวมถึงรูปสระ **๕- វ**) ให้เขียนสระต่อจากเส้นตัวพยัญชนะมุมขวาบนสุด แล้วลากสระลงขนานกับพยัญชนะ ดังตัวอย่างในตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างบนพยัญชนะ ได้แก่ สระ อี อี้ ให้เขียนสระต่อติดมุมขวาบนสุดของพยัญชนะ

เมื่อประกอบกับสระที่อยู่ด้านล่างของพยัญชนะ ได้แก่ สระ ุ ู ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิมทุกประการ แล้วเขียนสระไว้ที่ข้างล่างของพยัญชนะขวามือสุด

เมื่อประกอบกับสระที่เขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะ คือ สระ เ อ ให้คงรูปพยัญชนะไว้เหมือนเดิม

ตารางแสดงการประกอบสระกับพยัญชนะกลุ่มที่ ๗

พยัญชนะ	สระ	รูปสำเร็จ	คำถ่ายถอด
ខ	- ๕	ខ	ข
ខ	- ๖	ខវ	ขา
ខ	៤	ខ៤	ขี
ខ	៥	ខ៥	ขี้
ខ	៦	ខ៦	ขุ
ខ	៧	ខ៧	ขู
ខ	๕-	ខ៥	เข
ខ	๕- ๖	ខ៥៦	เขา

การช้อนพยัญชนะ

พยัญชนะวรรคมีทั้งหมด ๒๕ ตัว แบ่งเป็น ๕ วรรค ในแต่ละวรรคมีพยัญชนะ ๕ ตัว ดังตัวอย่างในตาราง พึงสังเกตและทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การช้อนพยัญชนะ ในตำราเล่มนี้ใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจและสะดวกในการจดจำ กล่าวคือ เลข ๑ หมายถึงพยัญชนะตัวที่ ๑ ของแต่ละวรรค เช่น ๑/๑ หมายความว่า พยัญชนะตัวที่ ๑ ช้อนอยู่ข้างบนให้ใช้รูปพยัญชนะตัวเต็ม ตัวล่างใช้รูปพยัญชนะตัวเชิงทุกที่ที่มีการอ้างถึง หลักการช้อนพยัญชนะทุกระวรรคมีกฎเกณฑ์การช้อนดังนี้ คือ

พยัญชนะตัวที่ ๑ ของแต่ละวรรคสามารถช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ และพยัญชนะตัวที่ ๒ ในวรรคของตนได้

พยัญชนะตัวที่ ๓ สามารถช้อนพยัญชนะตัวที่ ๓ และพยัญชนะตัวที่ ๔ ในวรรคของตนได้

พยัญชนะตัวที่ ๕ ของแต่ละวรรคสามารถเขียนช้อนข้างหน้าพยัญชนะในวรรคของตนได้ทุกตัว ทั้งนี้ ยกเว้นวรรค ก ห้ามใช้ ง ช้อนตัวเอง

การเขียนพยัญชนะช้อนหน้ากันกระทำได้เมื่อเราเขียนคำตั้งแต่ ๒ พยางค์ขึ้นไป โดยอาศัยหลักการช้อนดังนี้ กล่าวคือ เอาพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรก เขียนช้อนพยัญชนะตัวแรกของพยางค์หลัง เช่น คำว่า

รกขนติ เมื่อแยกเป็นพยางค์จะได้ ๓ พยางค์ คือ **รก + ขน + ติ**

พยัญชนะสุดท้ายของพยางค์แรกคือ **ก**

พยัญชนะแรกของพยางค์หลัง หรือพยางค์ถัดไปคือ **ข**

๒ พยางค์ถัดไปคือ **ขน + ติ** พยัญชนะสุดท้ายของพยางค์แรกคือ **น** พยัญชนะแรกของพยางค์หลังคือ **ต** เมื่อได้ดังนี้แล้ว พยัญชนะที่ต้องเขียนช้อนกันคือ **ก** กับ **ข** และ **น** กับ **ต** จะได้รูปดังนี้คือ **ᨀ᩠ᩁ ᩠ᩁ**

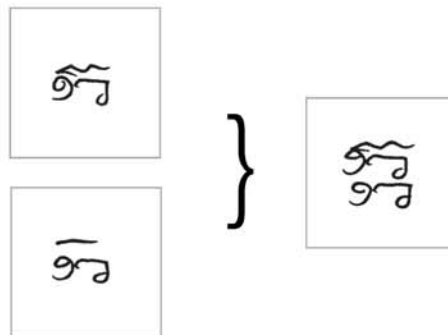
ก เป็นพยัญชนะตัวแรกของวรรค สามารถเขียนช้อนหน้าตัวเองและ **ข** ซึ่งอยู่ในวรรคของตนได้ **กข** ในที่นี้คือ **ᨀ᩠ᩁ**

น เป็นพยัญชนะตัวสุดท้ายของวรรคสามารถเขียนช้อนหน้าพยัญชนะในวรรคของตนได้ทุกตัว คือ **นต นถ นท นธ** ในที่นี้คือ **ᨀ᩠ᩁ**

พยัญชนะวรรค ก และเกณฑ์การซ้อนของพยัญชนะวรรค ก

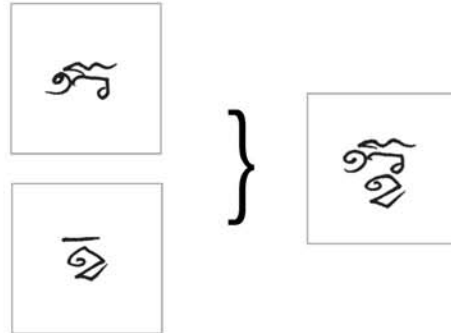
๑	๒	๓	๔	๕ (สามารถซ้อนพยัญชนะในวรรคของตนได้ทุกตัว)				
ក	ខ	គ	ឃ	ង				
ก	ข	ค	ฌ	ง				
๑/๑	๑/๒	๓/๓	๓/๔	๕/๑	๕/๒	๕/๓	๕/๔	๕/๕
ក្ក	កខ	កគ	កឃ	កង	កខង	កគង	កងង	—
กก	กข	กค	กฌ	กง	งข	งค	งฌ	ไม่ใช่

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ หรือเขียนซ้อนหน้าตัวเอง คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรก และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นตัวเดียวกัน

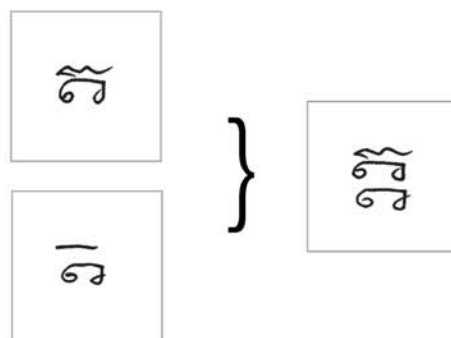
កក្កេត	ตฤเกติ	ក្កេត្កិវត	ติฤกนิปัต
សក្កេស	สฤเกสุ	សក្កេសេស	สฤกชนปท
ជក្កវត	จฤกวตติ	ជក្កវត	อฤโกส

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ

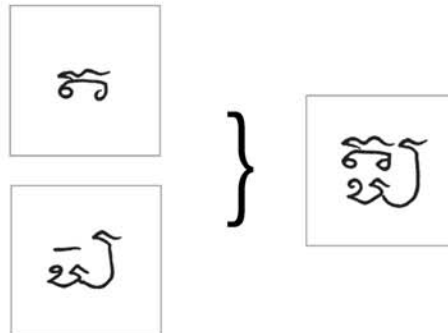
รล	รลขติ	รลลเวธล	รลลทเวธตา
รลล	รลลกุเข	รลลล	รลลล
รลล	รลลกุเข	รลล	รลล

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเช่นเดียวกัน

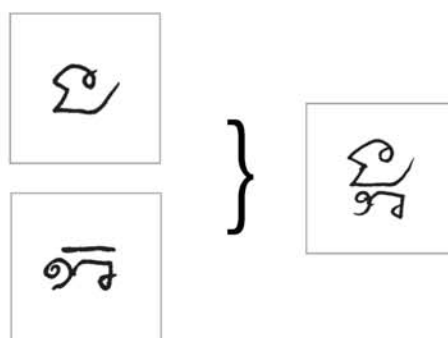
ลล	ลลสคค	ลลล	ลลลคค
ลลล	ลลลคคค	ลลล	ลลลคค
ลลล	ลลลคค	ลลลลล	ลลลลล

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณ

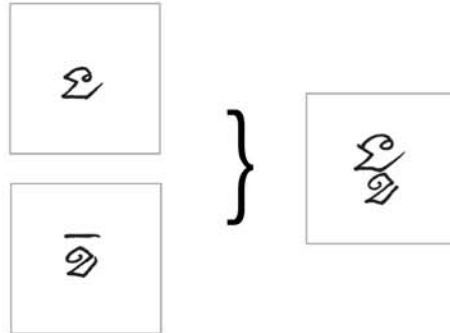
สขสข	พยคฺฆา	สขสขสข	อฺคฺฆา
ร-รขสข	อนคฺฆ	ร-รขสข	อคฺฆติ
ชขสข	มหคฺฆ	ร-รขสข	อนคฺฆา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณเดียวกัน

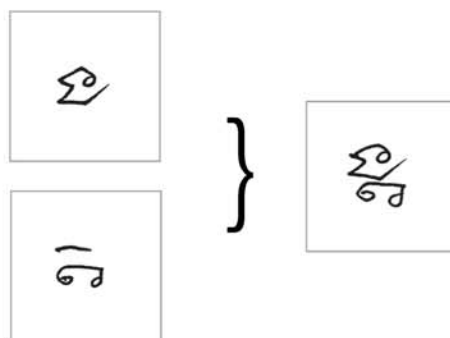
ยรยร	ตงเก	ยรยร	ตงกา
ขยยร	ปงเก	ขยยร	ปงกา
ร-รยร	องกฺเสา	ร-รยร	องก

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ

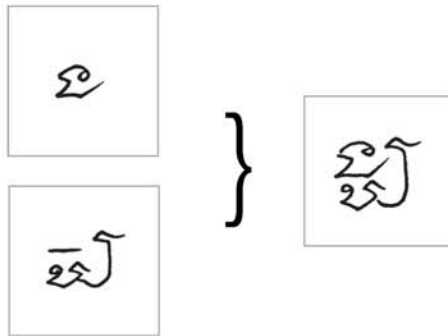
សង្ហារា	สงฆาร	សង្ហេប	สงเขป
បដិសន្ធិណ៍	ปฎิสงฆรณ์	សន្ធិប្រា	สงขยา
កង្ការ	กงขา	សង្ហេ	สงเข

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

សន្ធិណ៍កា	สงคณิกา	សន្ធិណ៍	สงจนค
វសន្ធិបាល	วงศลิมาล	សន្ធិ	มจคถ
សន្ធិណ៍	สงคณีน	សន្ធិណ៍	คจคานถ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณเดียวกัน

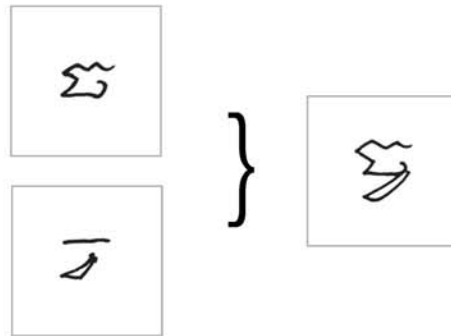

សឡាជី	สงฺลาฉิ	សឡាជ	อิงฺฆ
សឡាត	สงฺลาต	សឡាត	ชงฺฆ
សឡោ	สงฺเลา	សឡោត	สงฺฆการี

พยัญชนะวรรณ จ และเกณฑ์การซ้อนของพยัญชนะวรรณ จ

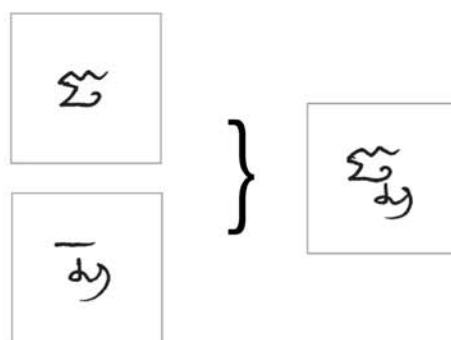
๑	๒	๓	๔	๕ (สามารถซ้อนพยัญชนะในวรรณของตนได้ทุกตัว)				
จ	ฉ	ช	ฉจ	จจ				
จ	ฉ	ช	ฉ	ญ				
๑/๑	๑/๒	๓/๓	๓/๔	๕/๑	๕/๒	๕/๓	๕/๔	๕/๕
จจ	จฉ	จช	จฉจ	จญ	จฉญ	จชญ	จฉญจ	จฉญจ
จจ	จฉ	จช	จฉ	ญจ	ญฉ	ญช	ญฉ	ญฉ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ หรือเขียนซ้อนหน้าตัวเอง คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นตัวเดียวกัน

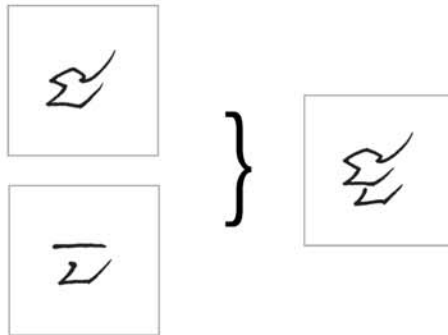
รรชฐธ	อจจคา	รรชฐฐ	อาทิจจ
กฐฐ	กิจจ	เชวรฐฐ	เสารจจ
รรมฐฐ	อนิจจ	บฐฐ	ปฎิจจ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ

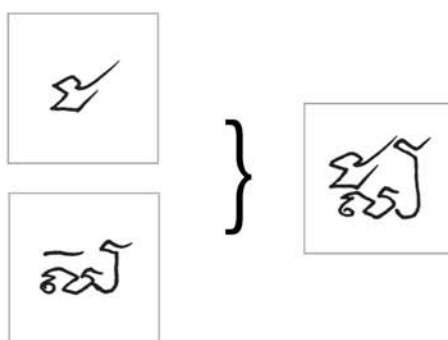
บฐฐ	ปจจกา	จฐฐ	วิจิจจกา
รฐฐ	อจจฉิ	คฐฐ	อิจจกา
ชฐฐ	มจจกา	ชฐฐ	มิจจกา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

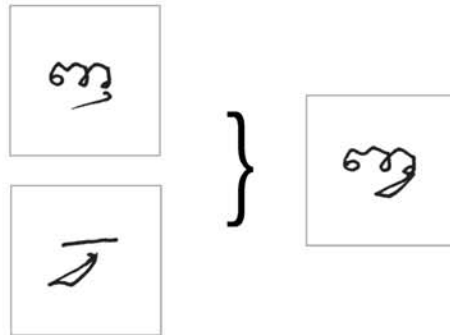
๕๖๖๖	ปพพชชา	๕-๕๖	อชช
๕๖๖๖	ณชชา	๕๖๖๖๖๖	มชชปมาท
๕-๕๖๖๖	อวิชชา	๖๖๖๖๖๖๕๖	วิชชชาจรรณ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณ

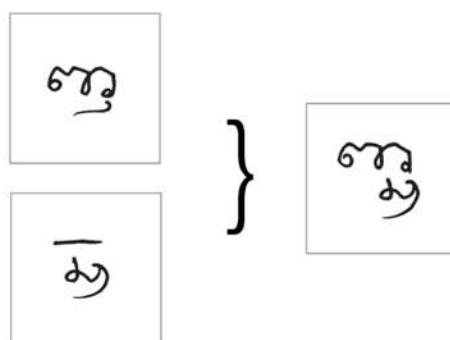
๕๖๖๖๖๖	โพชฌนค	๕๖๖๖๖๖๖๖๖๖	อชฌนสย
๕๖๖๖๖๖	พุชฌนติ	๕๖๖๖๖๖๖๖๖๖	อุปชฌนยา
๕๖๖๖๖๖	มชฌนมา	๕๖๖๖๖๖๖๖๖๖	มชฌนตติ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณเดียวกัน

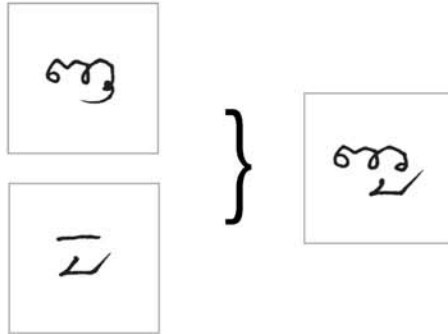
ករករ	กามจนา	ขรขร	ปญจคติ
ขรขร	ขกิมจิ	ขรขร	สีลนจ
ขรขร	สขจิจจ	ขรขร	ปญจสีล

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณเดียวกัน

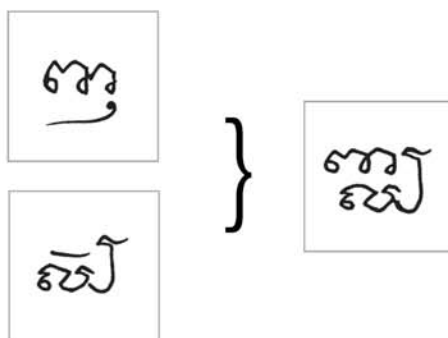
ขรขร	สขจหน	ขรขร	อุปคณจ
ขรขร	อุปคณจ	ขรขร	อุปคณ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

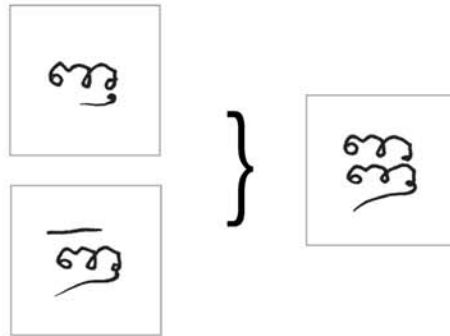
ธธฅ	วลญเชา	ธธฅ	วลญช
ธธฅ	อญชลีกร	ธธธธฅ	ปทวลญเชา
ธธฅ	คีตญชลี	ธธธธฅ	ปทวลญช

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณเดียวกัน

ธฅญ	วณณา	ธฅญ	วณณิตุถี
-----	------	-----	----------

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๕ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณเดียวกัน

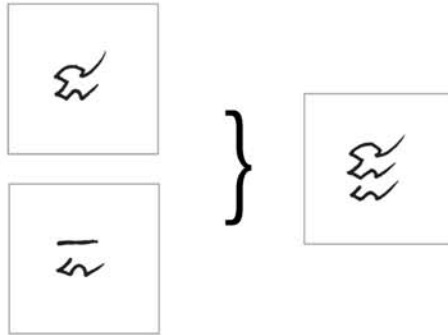

	กณณา		อนณมณณ
	รณณา		สนณณา
	ปนณณา		วินณณาณ

พยัญชนะวรรณ ก และเกณฑ์การซ้อนของพยัญชนะวรรณ ก

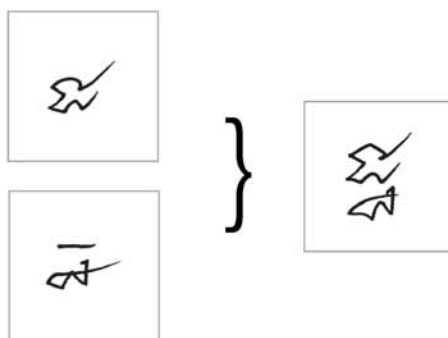
๑	๒	๓	๔	๕ (สามารถซ้อนพยัญชนะในวรรณของตนได้ทุกตัว)				
๑/๑	๑/๒	๓/๓	๓/๔	๕/๑	๕/๒	๕/๓	๕/๔	๕/๕

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ หรือเขียนซ้อนหน้าตัวเอง คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรค และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นตัวเดียวกัน

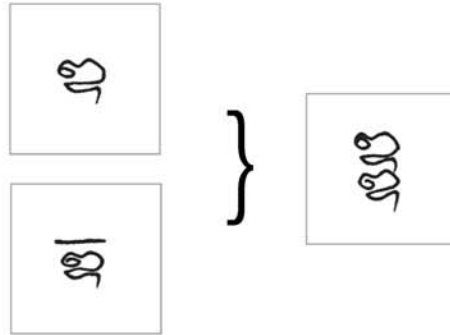
ច្រឡំ	วฤฤติ	ច្រឡច្រឡ	สุวณณปฤฤ
ច្រឡច្រឡ	วฤฤสงสาร	ច្រឡច្រឡ	กิลเสวฤฤ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรค และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรค

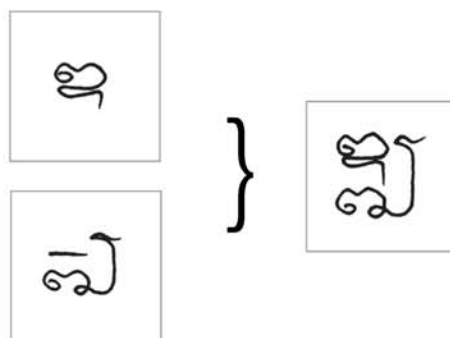
បាញ់ច្រឡ	หฤฤตฤฤธา	បាញ់ច្រឡ	อฤฤมีปฤฤชา
ច្រឡង	สนตฤฤธิ	ច្រឡង	มิจฤฤนาทฤฤธิ
ច្រឡ	อฤฤจ	ច្រឡង	รฤฤจปสฤฤนาปฤฤยา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

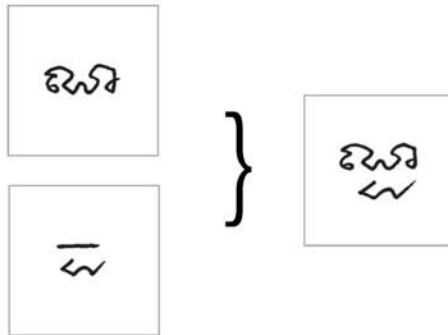
๓๓	เลข๓	๓๓	๓๓
----	------	----	----

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณ

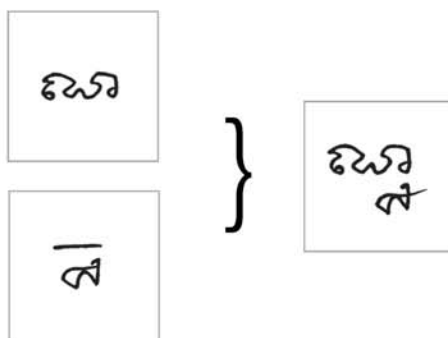
๓๔	ว๓๔	๓๔	๓๔
๓๕	ว๓๕	๓๕	๓๕
๓๖	ว๓๖	๓๖	๓๖

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณเดียวกัน

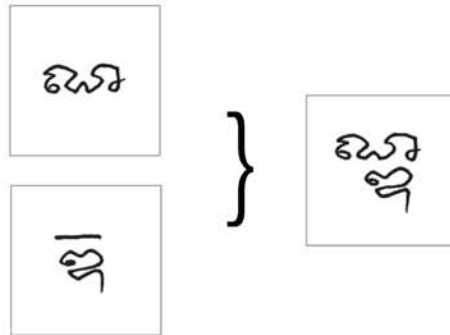
ឆ្រឆ្រ	กณฺเฐา	ឆ្រឆ្រឆ្រឆ្រ	กณฺเฐกึฬลំ
ឆ្រឆ្រឆ្រ	กณฺเฐก	ឆ្រឆ្រឆ្រឆ្រឆ្រ	กณฺเฐกาวตีกา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณเดียวกัน

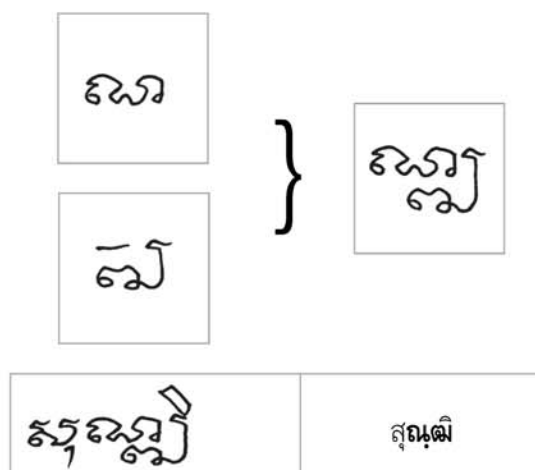
ឆ្រឆ្រ	กณฺเฐา	ឆ្រឆ្រ	กณฺเฐก
ឆ្រឆ្រឆ្រ	กณฺเฐสุตตัก	ឆ្រឆ្រឆ្រ	กณฺเฐกสา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณคดี และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณคดีเดียวกัน

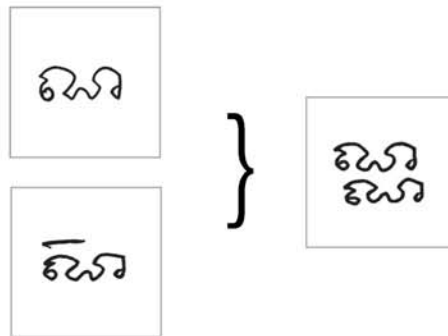

សឆោត	จณฺเฑา	សឆោត	จณฺเฑา
តស្កុសិ	ตณฺฑล	សឆ្កុសោ	ปณฺฑิตา
កស្កុសិ	กณฺฑล	សឆ្កុសោ	ปณฺฑเว

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณคดี และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณคดีเดียวกัน

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๕ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณเดียวกัน

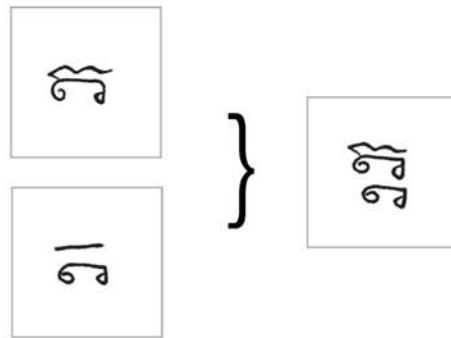

ឆឆ	กฤษณ	ឆឆរត្តរសុឆរ	หิรัณยสุวณ
សុឆ	สุวณ	សុឆ	ติณ
បុឆរាជ	ปณาน	បុឆរាជ	ปริปณ

พยัญชนะวรรณ ๓ และเกณฑ์การซ้อนของพยัญชนะวรรณ ๓

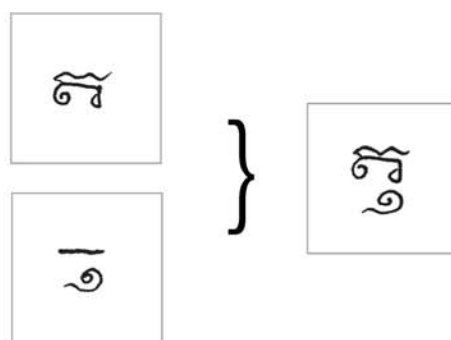
๑	๒	๓	๔	๕ (สามารถซ้อนพยัญชนะในวรรณของตนได้ทุกตัว)				
ត	ច	ន	ដ	ឆ				
ត	ច	ន	ដ	น				
๑/๑	๑/๒	๓/๓	๓/๔	๕/๑	๕/๒	๕/๓	๕/๔	๕/๕
ត	ត	ត	ត	ត	ត	ត	ត	ត
តត	តច	ត្រ	តដ	តឆ	តច	តន	តដ	តឆ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ชั้นหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ หรือเขียนชั้นหน้าตัวเอง คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นตัวเดียวกัน

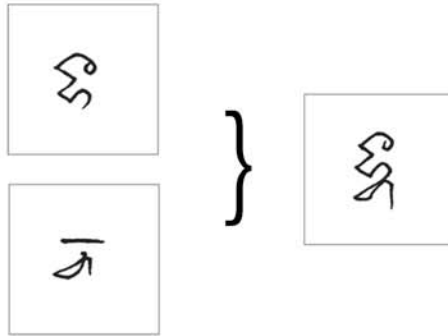
ជិត្ត	จิตต์	ဗဒ္ဓါဒ္ဓိ	จตตาดิ
ပဏ္ဍိတ	ปณตต	မဒ္ဓိက	มตตณต
ပဏ္ဍိ	ปณตต	မဒ္ဓိက	มตตณ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ชั้นหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ

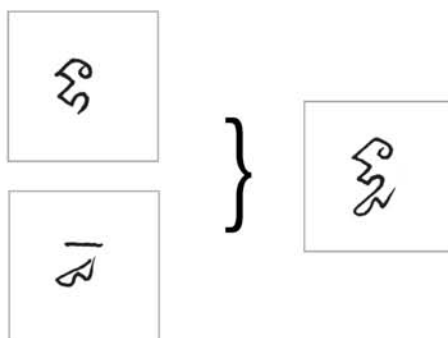
ဗဒ္ဓါဒ္ဓိ	อตตธิบาย	မဒ္ဓိက	อตตโยชนา
မဒ္ဓိက	สมตตณ	မဒ္ဓိက	อิตถิลิงค
မဒ္ဓိ	หตต	မဒ္ဓိ	ปตต

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

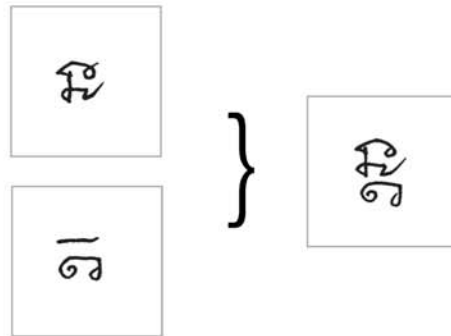
សន្ទនីន	สทฺทนีติ	ឧបន្ទនំ	อุปทฺทว
មន្ទនំ	มทฺทว	ចុន្ទន	จทฺทส
លុន្ទនោ	ลทฺทเกา	ทฺทនី	กทฺทติ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณ

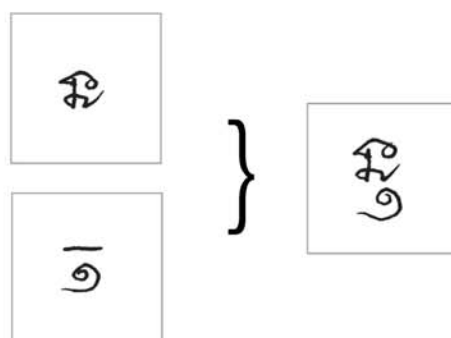
សន្ទរនីនោ	สทฺทธานีเกา	សន្ទ	ลทฺทิ
លន្ទរ	ลทฺทา	មន្ទីន	ปฎิพทฺท
ពុន្ទរ	พทฺทธา	មន្ទនោ	มทฺทธเนา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ่อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณเดียวกัน

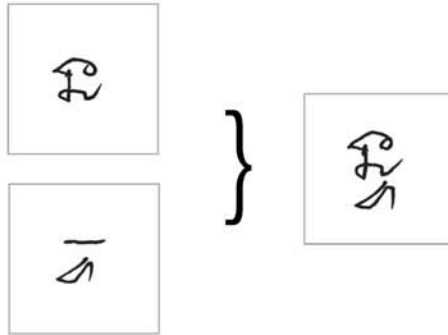
អរស្រីក្រសែ	อติภูกนฺเตา	សង្កែ	สนฺติ
អិម្បង្គំ	นิมนฺตน	កង្កែ	ตฺนฺติ
ង្កង្គំ	จินฺตน	ង្កង្គ	ทฺนฺตา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ่อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณเดียวกัน

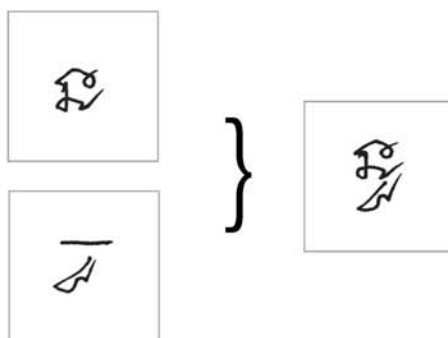
សង្កែ	สนฺทเวา	បដិសង្កែ	ปฺฏิสนฺถาร
បង្កែ	ปฺนฺเถา	អរស្រីក្រសែ	อนฺตฺธิเกา
តង្កង្គ	คฺนฺถุร	សង្កែ	สทฺตฺธา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

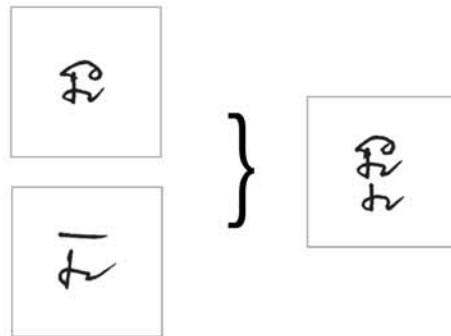
ចន្ទោ	จันทา	ចិន្ទោ	อินทา
ចន្ទបុត្រោ	อินทปญญา	ចន្ទខេត្ត	จันทาเทวี
និល្ហបុត្រោ	มลินทปญญา	ចន្ទបុត្រខេត្ត	จันทปชเชาเตา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณเดียวกัน

សន្ទ	สนธิ	សន្ទ	ขนฺธ
សន្ទាន	สนถาน	សន្ទ	อนฺธ
សន្ទ	สินฺธุ	សន្ទ	กนฺธเรา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณเดียวกัน

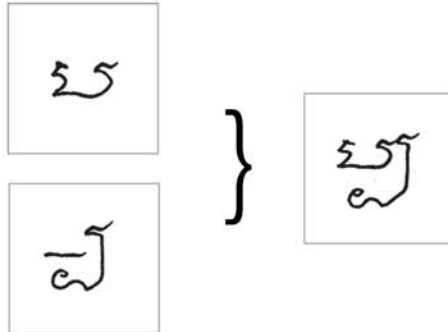

នរ	อนุน	នរន្ទ	สมปนนา
នរ	ภินนา	នរន	อาสนุน
នរ	นินนา	នរ	นิปนนา

พยัญชนะวรรณ ๑ และเกณฑ์การซ้อนของพยัญชนะวรรณ ๑

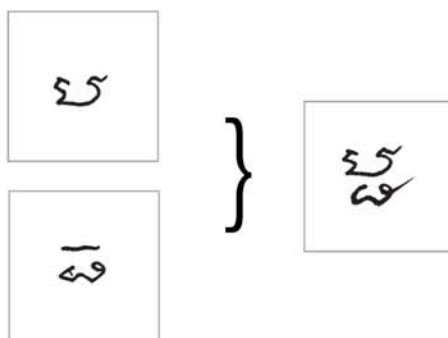
๑	๒	๓	๔	๕ (สามารถซ้อนพยัญชนะในวรรณของตนได้ทุกตัว)				
๕	๕	๕	๕	๕				
๑	๑	๑	๑	๑				
๑/๑	๑/๒	๓/๓	๓/๔	๕/๑	๕/๒	๕/๓	๕/๔	๕/๕
๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕
๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ชั้นหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ หรือเขียนชั้นหน้าตัวเอง คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นตัวเดียวกัน

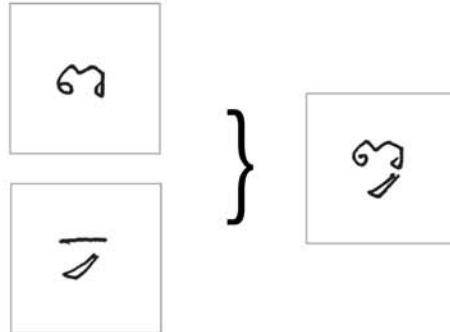
សន្ទស្រ	สงกปรป	សស្រ	สปรป
ស្រ្តស្រ	โอดตปรป	ស្រ្តស្រ្តរណ៍	สตตปรปกรณ
ត្រស្រ	กปรป	ร-รស្រ្ត	อปรปก

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๑ ชั้นหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณ

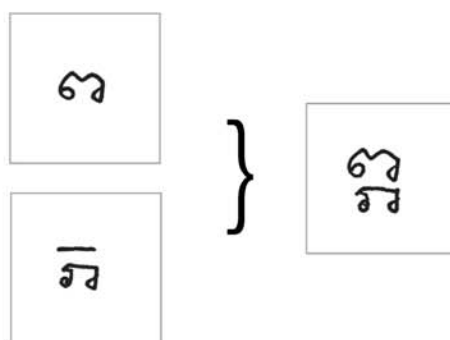
សុស្រ	ปรปผา	សុសុស្រ	ปรปปรปผก
ស្រ្តស្រ	ปรปผลิ	สริ-สสุ-สสุ	ภิสปรปผ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ่อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

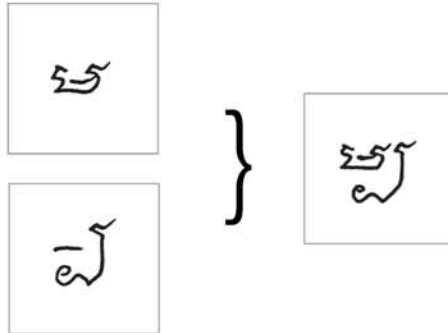
សវន្ទានិ	สพพทานิ	ร-รวิริ	อภพพ
សវន្ទា	ปพพชชา	ร-รวิริ	ปพพตี
សវន្ទា	ปพพณเ	ร-รวิริ	กาทพพ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ่อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณ

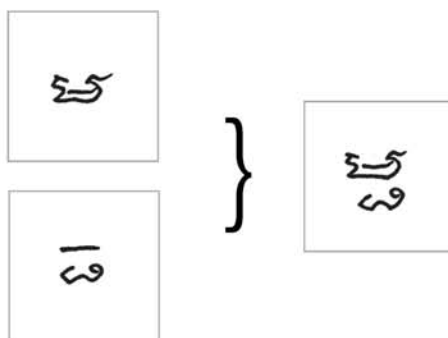
ร-รวิริ	คพภธธา	ร-รวิริ	อพภกขานิ
ร-รวิริ	อารพภ	ร-รวิริ	คพภธา
ร-รวิริ	ลพภติ	ร-รวิริ	โภภพภิก

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๑ ของวรรณเดียวกัน

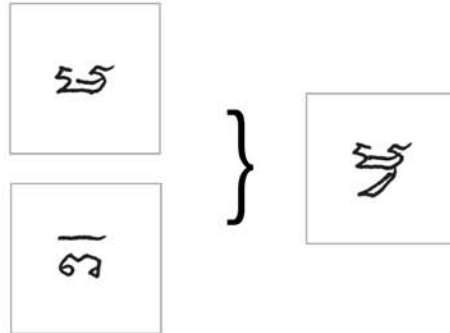
រតនុភិស្សទេវ	อนุกรมประเภท	សស្សៈជវេ	สมปชานา
ភិស្សនាទិ	กมลประเภท	សស្សៈនត្ត	สมปชณน
សស្សៈស្មៅ	สมปนเนา	សស្សៈត្តិ	สมปตติ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๒ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๒ ของวรรณเดียวกัน

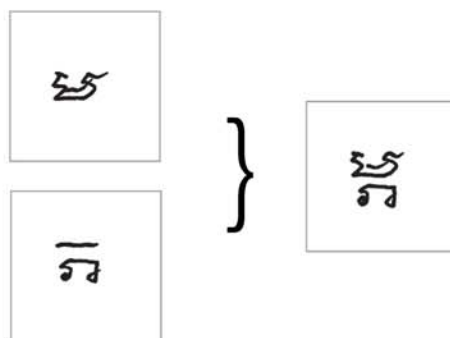
សស្សៈស្មៅ	สมปฏุเจ้า
សស្សៈស្មៅ	สมปสุเสา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และไม่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๓ ของวรรณเดียวกัน

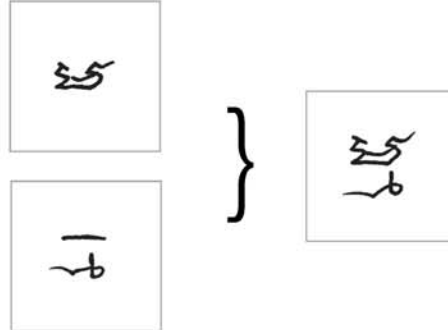
ร-รลสร	อาลมพ	สรเขรฉ	สมเพาติ
สรสรลสร	ขมพปติสุดต	สรสรสร	สมพุทธา
ร-รสร	อมพร	ร-รสร	อมพ

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๔ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และมีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๔ ของวรรณเดียวกัน

สรสรสร	กุมภณฐ	สรสรสรสร	สมภารวิปาก
สรสรสร	กุมภกาเรา	ร-รสร	อารมเสา
สรสร	กุมภี	สรสรสร	สมเสาคา

ตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๕ คือ คำใดๆ ที่มีพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณ และที่มีพยัญชนะตัวแรกของพยางค์ถัดไปเป็นพยัญชนะตัวที่ ๕ ของวรรณเดียวกัน

វិស្វករវោ	กมุสมกเรา	សស្វ	สมุสมา
វិស្វ	อมม	កស្វសិវិវ	กมุมาธิการ
សស្វ	ธมุสมธเรา	វិស្វវិស្វ	อารมฺมณ

การซ้อนกันของพยัญชนะเศษวรรณ

พยัญชนะเศษวรรณสามารถซ้อนได้ทั้งตัวของมันเองและตัวอื่นได้ด้วย ในที่นี้จะยกตัวอย่างเฉพาะคำที่พบได้บ่อยครั้งในเอกสารโบราณ เช่น

ยุย	อยุย	វិស្វ
	มนุสฺสวินยุย	មនុស្សវិស្វ
สุส	มนุสฺส	មនុស្ស
	อุสุสหา	ឧស្វហ
ลล	ปลลน	បល្ល
	มหลลน	មហល្ល
ยุห	อารุยุห	វិស្វ
	คารุยุหา	ការុស្វ

อักขระพิเศษ คือ (๒) ในภาษาบาลี อักขระตัวนี้ เรียกว่า นิคคหิต ใช้ร่วมกับสระเสียงสั้น คือ สระ อะ อี และ อุ เวลาอ่านให้อ่านเหมือนกับมี ง สะกดผสมกับสระทั้ง ๓ นั้น ตัวอย่าง

ตารางแสดงการผสม (๒) กับสระเสียงสั้น อะ อี อุ

คำศัพท์		ให้อ่านว่า	ไม่อ่านว่า
	ฅมฺม	ทัม-ม้ง	-
	กนฺต	กั้น-ต้ง	-
	กีกรณา	กิง-กะ-ระ-ณา	กี-กะ-ระ-ณา
	ตหี ตหี	ตะ-หิง ตะ-หิง	ตะ-หี ตะ-หี
	กาตฺ	กา-ตุง	-
	วิสฺ	วิ-สุง วิ-สุง	-

ตารางแสดงการผสมสระกับพยัญชนะ ภาษาไทย ที่ไม่มีตัวสะกด
แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ ก เป็นตัวอย่าง

-ะ	-า	-ิ	-ึ	-ุ	-ู	-เ	-เ็	-ะ
คะ	คา	คิ	คึ	คู	คู	คเ	คเ	คะ
เ	แะ	แ	โะ	โ	เาะ	-อ	เอะ	เอ
เว	เวะ	เว	โวะ	โ	เวาะ	วอ	เวอะ	เว
เียะ	เีย	เือะ	เือ	เัวะ	เัว	เัว	เเ	เเ
เว็วะ	เว็	เว็	เว็	เว็	เว็	เว็	เว็	เว็
เา	ฤ	ฤา						
เาว	ฤ	ฤ						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว ก

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ จ

-ะ	-า	-า	-า	-า	-า	;	;	-ะ
ຈະ	ຈា	ຈា	ຈា	ຈា	ຈា	ຈ	ຈ	ຈະ
เ	แะ	แ	โะ	โ	เาะ	-อ	เอะ	เอ
ໄ	ໄຂະ	ໄຂ	ໄ໊	ໄ	ໄຂះ	ໄ	ໄຂ່	ໄຂ
เียะ	เีย	เือะ	เือ	เัวะ	เัว	เำ	เเ	เเ
ໄຍະ	ໄຍ	ໄຍ່	ໄຍ	ໄຍ່	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ
เา	ฤ	ฤา						
ໄວ	ໄວ	ໄວ						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว จ

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ ช

-ะ	-า	-ิ	-ึ	-ุ	-ึ	-ุ	-ิ	-ุ	-ะ
ช	ชา	ชิ	ชึ	ชู	ชึ	ชู	ชิ	ชู	ชะ
-เ	-แะ	-แ	-โะ	-โ	-เาะ	-อ	-เอะ	-อ	-อ
เช	แชะ	แช	โชะ	โช	ชะ	ช	ชะ	ช	ชะ
เียะ	เีย	เือะ	เือ	เวะ	เว	เว	เ	เ	เ
เช็ระ	เช็	เช็	เช็	เช็	เช็	เช็	เช็	เช็	เช็
-า	ฤ	ฤา							
ชา	ช	ช							

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว ช

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ ย

-ะ	-า	-า	-า	-า	-า	;	;	-ะ
ຍະ	ຍາ	ຍີ	ຍີ	ຍີ	ຍີ	ຍຸ	ຍຸ	ຍະ
เ-	แะ	แ-	โะ	โ-	เาะ	-อ	เ-อะ	เ-อ
เอย	เอยะ	เอย	ไยะ	ไย	เอยะ	ຍູ	ຍູ	ຍູ
เียะ	เีย	เือะ	เือ	เัวะ	เัว	เ้า	เือ	เือ
เวยะ	เวีย	เวือะ	เวือ	เวัวะ	เวัว	เว้า	เวือ	เวือ
เ-า	ฤ	ฤา						
เอยา	ຍູ	ຍູ						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว ย

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ ฌ

-ะ	-า	-ิ	-ึ	-ุ	-ู	-เ	-เ	-ะ
ฌះ	ฌา	ฌិ	ฌึ	ฌุ	ฌู	ฌเ	ฌเ	ฌះ
-	-ะ	-	-ะ	-	-ะ	-	-ะ	-
ฌ	ฌះ	ฌ	ໄ໊	ໄ	ໄះ	ໄ	ໄះ	ໄ
เียะ	เีย	เียะ	เือ	เือ	เือ	เือ	เือ	เือ
ໄຍະ	ໄຍ	ໄຍະ	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ
-	-	-	-	-	-	-	-	-
ໄຍ	ໄຍ	ໄຍ						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว ฌ

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ น

ະ	-ា	ៈ	ៈ	ៈ	ៈ	ៈ	ៈ	ះ
នះ	ណា	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	នះ
េ	៉េះ	៉េ	ៃះ	ៃ	៉ៃះ	-ោ	៉ៃះ	ោ
ៃ	៉ៃះ	៉ៃ	ៃះ	ៃ	៉ៃះ	ៃ	៉ៃះ	ៃ
ើះ	ើ	ើះ	ើ	៉ៃះ	៉ៃ	៉ៃ	ៃ	ៃ
ឿះ	ឿ	ឿះ	ឿ	ឿះ	ឿ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ	ន្រ្ទ
ោ	ោ	ោ						
ោ	ោ	ោ						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว น

.....

.....

.....

.....

.....

แสดงตัวอย่างการผสมสระกับพยัญชนะ ข

ະ	ា	ិ	ឹ	ុ	ួ	ុ	ុ	ະ
ខះ	ខា	ខិ	ខឹ	ខុ	ខួ	ខុ	ខុ	ខេះ
េ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ
ោ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ	ោះ
យះ	យ	ឹះ	ឹ	ះ	ះ	ះ	ោះ	ោះ
ឡះ	ឡ	ឡះ	ឡ	ឡះ	ឡ	ឡ	ឡ	ឡ
ោ	ា	ា						
ោ	ា	ា						

จงผสมสระเหล่านี้กับพยัญชนะที่มีเส้นศกเหมือนกับตัว ข

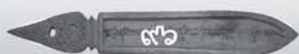
.....

.....

.....

.....

.....

วิธีผสมสระกับพยัญชนะตามมาตราต่างๆ

การผสมสระและพยัญชนะตามมาตราต่างๆ ในตำราเล่มนี้ จะเรียงลำดับตามหนังสือมูลบทบรรพกิจ แบบสอนหนังสือไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) โดยเรียงตามมาตรา และยกตัวอย่างประกอบ

มาตรา แม่ ก กา คือ คำที่มีส่วนผสมระหว่างสระกับพยัญชนะเท่านั้น ให้วางสระตามตำแหน่งของสระแต่ละตัว เช่น สระหน้าพยัญชนะ สระหลังพยัญชนะ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

กะ	กา	กิ	กี	กึ	กือ
๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑
กุ	กู	เกะ	เก	แกะ	แก
๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖	๒๗
โกะ	โก	เกาะ	กอ	เกอะ	เกอ
๒๘	๒๙	๓๐	๓๑	๓๒	๓๓
เกียะ	เกีย	เกือะ	เกือ	กัวะ	กัว
๓๔	๓๕	๓๖	๓๗	๓๘	๓๙
ก่า	ไก	ไ	เกา	กฤ	กฤ
๔๐	๔๑	๔๒	๔๓	๔๔	๔๕
๔๖	๔๗	๔๘	๔๙	๕๐	๕๑

มาตรา แม่ กน คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว น ญ ฦ ร ล ฬ เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

วัน	ปัญญา	วันโรค	นคร	กาล	กาฬ
វ័ន	ប័ណ្ណ	វ័ណ្ណរោគ	ណគរ	កាល	កាល្ល
แทนที่	สัญญา	มณฑล	อากร	อภิบาล	จักรวาฬ
ខ្លែង	ស័ណ្ណ	មណ្ឌល	អាគារ	អាភិបាល	ជក្រវាវ្ល

มาตรา แม่ กง คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ ฦ เป็นตัวสะกดเท่านั้น ดังตัวอย่าง

กาง	ทาง	ต่าง	นาง	sang	lang
កាង	កាង	តាង	នាង	សាង	លាង
ข้าง	บาง	พราง	ยาง	แย่ง	แก่ง
ខ្លែង	កាង	តាង	នាង	សាង	លាង

มาตรา แม่ กก คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว ก ข ค ฦ เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

กนก	นรก	ยก	รก	นาก	มาก
កកក	កក	យក	កក	នាក	មាក
หลาก	หาก	หลอก	หยอก	หอก	ปอก
កកក	កក	យក	កក	នាក	មាក

มาตรา แม่ กต คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว ด จ ฉ ช ซ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ ศ ษ ส เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

กัต	สังจะ	ครุฑ	สหัสสะ	มัททวะ	ตฤณิ
กัต	สังจะ	ครุฑ	สหัสสะ	มัททวะ	ตฤณิ
สังจะ	วิพัฒนา	ณัชชา	จิตกร	หัตถิ	อิตถิ
สังจะ	วิพัฒนา	ณัชชา	จิตกร	หัตถิ	อิตถิ

มาตรา แม่ กบ คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว บ ป พ เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

พบ	สบ	ลป	กอบ	หอบ	ลอบ
พบ	สบ	ลป	กอบ	หอบ	ลอบ
พบ	สบ	ลป	กอบ	หอบ	ลอบ
พบ	สบ	ลป	กอบ	หอบ	ลอบ

มาตรา แม่ กม คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว ม เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

ผม	นม	ลุ่ม	ลุ่ม	ชม	ตุ่ม
ผม	นม	ลุ่ม	ลุ่ม	ชม	ตุ่ม
ผม	นม	ลุ่ม	ลุ่ม	ชม	ตุ่ม
ผม	นม	ลุ่ม	ลุ่ม	ชม	ตุ่ม

มาตรา แม่ เกย คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว ย เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

เลย	เสย	เคย	เปย	เกย	กาย
𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀦	𑀓𑀺𑀕	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢
ลย	กย	หย	นย	มย	ตย
𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢

มาตรา แม่ เกอว คือ คำใดๆ ที่ผสมระหว่างสระกับพยัญชนะ และใช้ตัว ว เป็นตัวสะกด ดังตัวอย่าง

ลาว	สาว	หนาว	เหลว	เหว	กาว
𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢
ขาว	ปาว	เหลี้ยว	เหี้ยว	เคี้ยว	เซี้ยว
𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢	𑀓𑀺𑀢

บทที่ ๕

หลักเกณฑ์การถ่ายถอด

การถ่ายถอด คือ การเปลี่ยนรูปอักษรและอักษรวิธีแบบหนึ่งไปเป็นอีกแบบหนึ่งและสามารถเปลี่ยนกลับไปเป็นรูปอักษรและอักษรวิธีเดิมได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การถ่ายถอดที่นักภาษาโบราณกำหนดขึ้น

การเขียนหนังสือของคนไทยในอดีตมักเขียนตามเสียงที่ได้ยิน ดังนั้นการสะกดคำแต่ละคำในการเขียนตามเสียงที่ได้ยินแต่ละครั้งจึงแตกต่างกันไป เพราะยังไม่มีกฎเกณฑ์การเขียนสะกดคำที่ยึดถือเป็นมาตรฐานตามอย่างพจนานุกรมในปัจจุบัน ดังนั้นการถ่ายถอดรูปและอักษรวิธีของอักษรโบราณทุกชนิดให้เป็นอักษรไทยปัจจุบัน นักภาษาโบราณจึงต้องกำหนดกฎเกณฑ์การถ่ายถอดขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐาน ให้สามารถเขียนคำทุกคำกลับไปเป็นรูปอักษรและอักษรวิธีเดิมได้ โดยกระทำเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการถ่ายถอด

๑. ถ่ายถอดอักษรแบบตัวต่อตัว โดยเริ่มต้นจากอักษรตัวแรกซ้ายมือสุดไปขวามือ ไม่ว่าอักษรตัวนั้นจะเป็นสระหรือพยัญชนะ โดยให้คงเครื่องหมายต่างๆ ที่มีอยู่เดิมไว้ แม้จะไม่มีใช้ในปัจจุบันเรียกว่าถ่ายถอดตามอักษรวิธีที่ปรากฏในเอกสาร

๒. อักษรที่เขียนซ้อนกันบน-ล่าง ให้ถ่ายถอดอักษรที่ซ้อนอยู่ข้างบนก่อนแล้วใส่เครื่องหมาย (. (จุด)) ข้างใต้อักษรนั้น แล้วจึงถ่ายถอดอักษรที่ซ้อนอยู่ข้างล่างต่อไป โดยเขียนให้อยู่ในบรรทัดเดียวกัน

๓. เขียนคำถ่ายถอดด้วยอักษรวิธีปัจจุบัน ในขั้นนี้ คำภาษาไทย จะสามารถรู้ความหมายของคำได้ ส่วนคำภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต จะอยู่ในขั้นตอนการแบ่งวรรค แบ่งคำศัพท์ ตามหลักไวยากรณ์ เพื่อการสอบค้นคำศัพท์และแปลต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตำราเล่มนี้กำหนดให้พิมพ์คำถ่ายถอดของคำที่ใช้สระลอย เป็นอักษรตัวหนาเพื่อเป็นข้อสังเกตให้สามารถเขียนกลับไปเป็นอักษรวิธีเดิมได้ เช่น คำว่า **เองตัวดี** (เองตัวดี) หมายถึง อักษรวิธีเดิม คำแรกใช้สระเอในรูปสระลอย ส่วนคำถัดมาใช้รูปสระจม

การฝึกหัดถ่ายถอดในตำราเล่มนี้ จะแสดงตัวอย่างคำศัพท์ง่ายๆ ที่มีส่วนประกอบไม่ซับซ้อนก่อน แล้วจึงแสดงคำศัพท์ที่ยากขึ้นเป็นลำดับไป เพื่อให้ผู้เริ่มเรียนอักษรขอม ค่อยๆ เรียนรู้คำศัพท์ไปตามลำดับขั้น ทำให้ไม่กังวลว่าเรียนรู้ในสิ่งที่ยาก

อนึ่ง คำปัจจุบันที่เป็นคำเดียวกัน ความหมายเดียวกัน แต่บันทึกไว้ในเอกสารต่างกัน คำถ่ายถอดก็จะต่างกันไป ทั้งนี้ได้นำคำศัพท์ความหมายเดียวกันแต่บันทึกไว้ต่างกันมาถ่ายถอดเปรียบเทียบแสดงเป็นตัวอย่างดังนี้

ตารางแสดงการถ่ายถอดคำศัพท์ความหมายเดียวกันแต่เขียนต่างกัน

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	คำปัจจุบัน
អភិធម្មសង្កតិណី	อภิธรรมสังคินี	อภิธรรมสังคินี
ររភិធម្មសង្កតិណី	อภิธัมมสังคินี	อภิธรรมสังคินี
ររភិធម្មសំសិណី	อภิธรรมสังคินี	อภิธรรมสังคินี
ររភិធម្មសំសិណី	อภิธรรมสังคินี	อภิธรรมสังคินี
គណ្ណវ័ណ្ណឡេវត្តន	คนบ้านเที่ยวกัน	คนบ้านเดียวกัน
គណ្ណវ័ណ្ណឡេវត្តន	คนบ้านเที่ยวกัน	คนบ้านเดียวกัน
គណ្ណវ័ណ្ណឡេវត្តន	คนบ้านเที่ยวกัน	คนบ้านเดียวกัน
គណ្ណវ័ណ្ណឡេវត្តន	คนบ้านเที่ยวกัน	คนบ้านเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า คำทั้งสองคำแม้จะมีความหมายเดียวกัน แต่เขียนแตกต่างกัน ขั้นตอนการถ่ายถอดต้องมีเครื่องหมายที่เป็นสัญลักษณ์ว่าอักษรตัวไหนอยู่ตำแหน่งใด กล่าวคือหากถ่ายถอดออกมาแล้ว ต้องสามารถเขียนย้อนตำแหน่งกลับไปเป็นเหมือนเดิมได้โดยไม่สับสน

ข้อพึงระวังในการถ่ายถอด ก็คือต้องดูว่า สระหรือพยัญชนะที่จะทำการถ่ายถอดอยู่ในลักษณะไหน เช่นสระเป็นสระตันใช้รูปแบบสระลอยหรือใช้แบบสระจม เพราะสมัยโบราณมักเขียนหรือบันทึกตามเสียง อักษรวิธีที่บันทึกก็อาจไม่เหมือนกัน เช่นคำต่อไปนี้ อาจบันทึกต่างกัน แต่อ่านออกเสียงเหมือนกัน

ตารางแสดงคำศัพท์ที่ใช้สระขึ้นต้นต่างกัน

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	คำปัจจุบัน
ខ្មែរសិវត្តខេត្ត	เอออีกแล้ว	เอออีกแล้ว
ខេ-រវសិវត្តខេត្ត	เอออีกแล้ว	เอออีกแล้ว
ខេ-រ-រវសិវត្តខេត្ត	เอออีกแล้ว	เอออีกแล้ว

เครื่องหมาย (. (จุด)) กับการถ่ายถอด

การถ่ายถอดอักษรจากเอกสารโบราณ เครื่องหมาย (. (จุด)) ถือเป็นเครื่องหมายที่จะแสดงให้เห็นตำแหน่งของอักษรตัวนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน เพราะเมื่อใดอักษรที่ถ่ายถอดมีการเขียนซ้อนกันโดยตัวหนึ่งอยู่ข้างบน อีกตัวหนึ่งอยู่ข้างล่าง เมื่อถ่ายถอดอักษรเหล่านี้ ต้องใส่จุดใต้อักษรตัวที่เขียนอยู่ข้างบน แล้วจึงถ่ายถอดอักษรตัวถัดไป

ตารางแสดงพยัญชนะเขียนซ้อนกัน

พยัญชนะ		คำถ่ายถอด
ก ก	𑀓	กุก
ก ข	𑀓𑀅	กุกข
ค ค	𑀓𑀆	คูก
ค ฌ	𑀓𑀆	คูกฌ
จ จ	𑀓	จูก
จ ฉ	𑀓	จูกฉ
ช ช	𑀓	ชูก
ช ฌ	𑀓	ชูกฌ
ญ ญ	𑀓	ญูก
ณ ณ	𑀓	ณูก
น น	𑀓	นูก

การถ่ายถอดอักษรที่เขียนซ้อนกันลักษณะเช่นนี้ มีข้อที่ต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นว่า ถ้าคำศัพท์ที่ถ่ายถอดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต การซ้อนพยัญชนะเกิดจากการนำอักษรในแต่ละวรรคมาซ้อนกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว คืออักษรที่ใช้เป็นสะกดของคำแรก กับอักษรตัวแรกของพยางค์หลัง หรือพยางค์ถัดไป ต้องเขียนซ้อนกัน ตามกฎเกณฑ์ของพยัญชนะแต่ละวรรค ถ้าประกอบด้วยสระให้ถือว่าเป็นของพยัญชนะที่อยู่ข้างล่าง โปรดดูตัวอย่างประกอบ

คำ ๒ พยางค์

รณเณ ประกอบด้วยพยางค์แรก คือ **รณ**

พยางค์ที่ ๒ หรือพยางค์ถัดไป คือ **เณ**

จากคำศัพท์นี้ **ณ** ตัวแรกเป็นตัวสะกดของพยางค์แรก คือ **รณ** ส่วน **ณ** ตัวที่ ๒ เป็นพยัญชนะตัวแรกของพยางค์หลัง ซึ่งเป็นพยัญชนะตัวสุดท้ายของวรรค **จ** อันประกอบด้วยพยัญชนะเหล่านี้ คือ **จ ฉ ช ฆ ณ** กฎเกณฑ์การซ้อนพยัญชนะวรรคมีอยู่ว่า พยัญชนะตัวสุดท้ายของวรรคสามารถซ้อนพยัญชนะในวรรคของตนเองได้ทุกตัว รวมทั้งซ้อนตัวเองได้ด้วย ดังนั้น จึงมีรูปดังนี้ **ณจ ณฉ ณช ณฆ ณณ**

พยัญชนะที่เขียนซ้อนกัน เมื่อมีสระมาสมด้วย สระต้องประกอบเข้ากับพยัญชนะที่อยู่ข้างล่าง การวางสระให้วางอยู่ในแถวเดียวกันกับพยัญชนะที่เป็นตัวสะกดซึ่งอยู่ข้างบนเสมอ แต่เวลาอ่านต้องอ่านผสมกับพยัญชนะที่ซ้อนอยู่ด้านล่าง

ตารางแสดงคำศัพท์ที่มีพยัญชนะเขียนซ้อนกัน

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	คำปัจจุบัน
	สกุ	สักกะ
	สกา	สักกา
	อกุช	อักชิ
	สกุช	สักชี
	จกขุ	จักขุ
	จกสุ	จักสุ
	สกุเณ	สักเก
	สกุเณ	สักโก

จากตัวอย่าง เมื่อเราพบพยัญชนะซ้อนกัน เราสามารถแยกได้ว่าสระเป็นของพยัญชนะตัวใด และสามารถถ่ายถอดได้ถูกต้องตามหลักของภาษานั้นๆ ซึ่งคำลักษณะนี้ อักษรขอม ภาษาไทยก็มีใช้เหมือนกัน เช่น

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	คำปัจจุบัน
	กิมิ	กิมิ
	ถุ ที่	๓ ที่
	บุมิ	บมึ
	กุกิ	กิติ
	เปนุที่	เป็นที่
	วันุที่	วันที่
	ลิมปี	ลิปปี

นอกจากนี้ คำที่เป็นคำควบกล้ำ บางคำมีการใช้อักษรวิวิเศษ คือแทนที่จะเขียนตัวกล้ำไว้ข้างหลัง กลับเขียนไว้ข้างหน้า เช่น คำกล้ำด้วยอักษร ร หลักอักษรวิโรจนาเขียน ร โดยเริ่มลากเส้นจากขอบล่าง ซ้ายมือแล้วลากตัวดเหมือนกับจะวนขวาพยัญชนะตัวที่สอง แต่ลากไปเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น เมื่อต้องการถ่ายถอดให้เขียนพยัญชนะที่ตัว ร ควบกล้ำก่อนแล้วใส่เครื่องหมาย (.) (จุด) แล้วจึงเขียน ร (ไม่ใช่เขียน ร ก่อนพยัญชนะทุกตัวไป) โปรดดูตัวอย่าง

ตารางแสดงคำศัพท์ที่มี ร ควบกล้ำ

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	ไม่ใช่
	พระณร	รพะณร
	ประยาชน	รปะยาชน
	กระเทียม	รกะเทียม
	จิตร	จิริต
	พระณร	รพะณร

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

จงถ่ายถอดคำเหล่านี้ตามโจทย์ที่ให้ไว้

คำศัพท์	คำถ่ายถอด	คำปัจจุบัน
ដមរិត្រសា	ผมรักคุณ	ผมรักคุณ
ដុរិត្រសា	ผมรักคุณ	ผมรักคุณ
តំណាល	ต้นตาล	ต้นตาล
តំណាល	ต้นตาล	ต้นตาล
វ័ណ្ណ	วันนี้	วันนี้
វ័ណ្ណ	วันนี้	วันนี้
ស័ក្ខា	สักกา	สักดา
ស័ក្ខា	สักกา	สักดา
វ័ណ្ណ	วันทา	วันทา
វ័ណ្ណ	วันทา	วันทา
វរវរវណ្ណ	อรหันต์	อรหันต์
វរវរវណ្ណ	อรหันต์	อรหันต์
សាវក	สาวก	สาวก
សាវក	สาวก	สาวก

บรรณานุกรม

- “พระมาลัยกลอนสวด.” หอสมุดแห่งชาติ. หนังสือสมุดไทยขาว. อักษรขอม. ภาษาบาลี-ไทย. เส้นรงค์ (เส้นหมึก, สีน้ำยา). ม.ป.ป. เลขที่ ๑๐๗. ๑๘๓ หน้า. หมวดธรรมคดี.
- “มหาชาติกลอนเทศน์ กัณฑ์มหาราช.” หอสมุดแห่งชาติ. กระดาษฝรั่ง. อักษรขอม-ไทย. ภาษาบาลี-ไทย. เส้นรงค์ (เส้นหมึก, ดินสอ). ม.ป.ป. เลขที่ ๓๑๗. ๒๕ หน้า. หมวดร้าย.
- “อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก.” หอสมุดแห่งชาติ. หนังสือโบราณ ๑ ผูก. อักษรขอม. ภาษาบาลี-ไทย. เส้นจาร. ฉบับล่องชาด. ม.ป.ส. ม.ป.ป. เลขที่ ๑๑๕๖๕/ง/๑.
- กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ. คัมภีร์โบราณฉบับหลวงในสมัยรัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดอกเบญจ, ๒๕๕๖.
- กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ. แบบอักษรโบราณ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๔๗.
- กรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ. สารนิเทศจากคัมภีร์โบราณสมัยอยุธยา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดียสแควร์, ๒๕๕๕.
- กระทรวงธรรมการ กองวิชาการ. แบบเรียนภาษาไทย (แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม ๑ ตอนต้น). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ช่างพิมพ์, ๒๔๘๑.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แบบหัดอ่านหนังสือไทย เล่มปลาย สำหรับชั้นประถมปีที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๒.
- ประถม ก กา หัดอ่าน ปฐมมาลา อักษรนิติ แบบเรียนหนังสือไทย. กรุงเทพฯ: ไอเดียการพิมพ์, ๒๕๑๓. (อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจ นางโอสถนันทประสิทธิ์ (แก้วสีบศิริ) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม ๓ มีนาคม ๒๕๑๓).
- พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๑๔.

ภาคผนวก

รูปอักษรขอมที่บันทึกในเอกสารโบราณประเภทต่างๆ

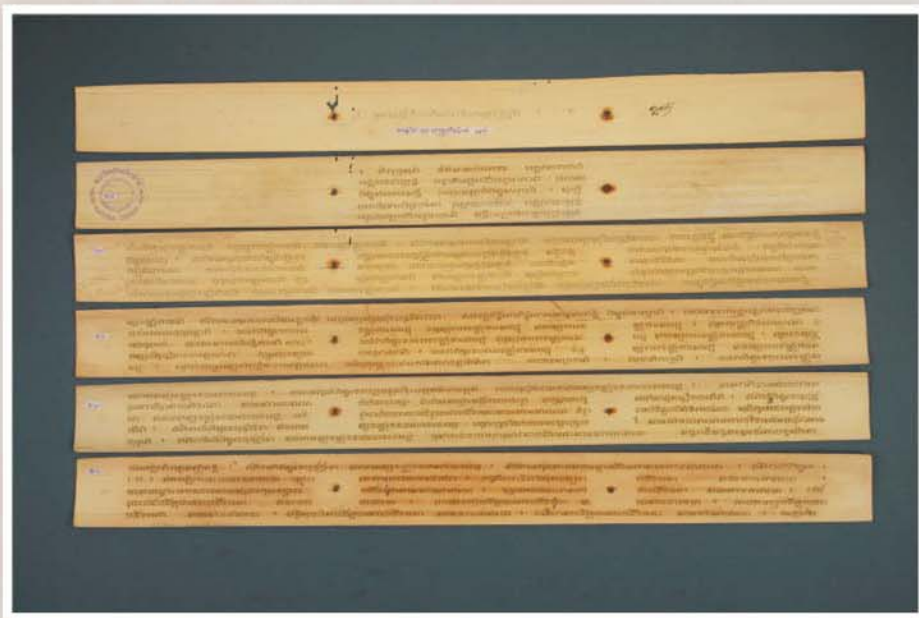
จารีกวดตำหนัก จังหวัดพิจิตร อักษรขอมสุโขทัย

จารีกวดตำหนัก
จารีกวดตำหนัก
พระพรหมมุนี
เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ
อยุธยา

จารีกแผ่นทองคำจากกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ อักษรขอมอยุธยา

คัมภีร์โบราณ เรื่อง บาลีที่มณฑลพิษณุโลก อักษรขอม ภาษาบาลี

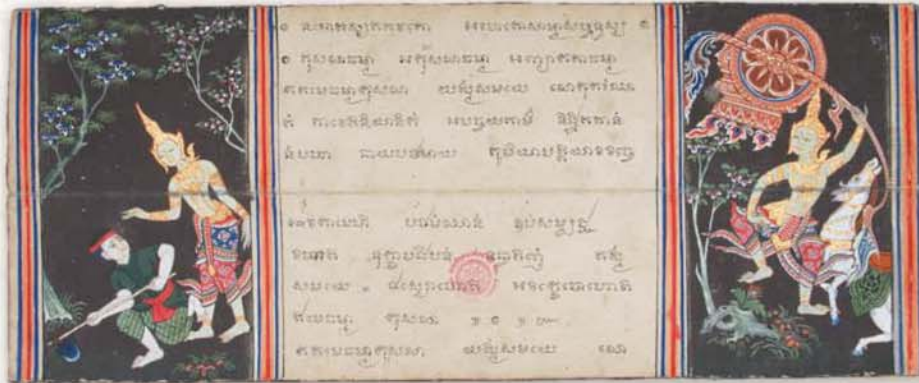
คัมภีร์โบราณ เรื่อง บาลีที่มณฑลพิษณุโลก อักษรขอม ภาษาบาลี

การจารรูปร่างอักษรขอมบนใบลาน

คัมภีร์ใบลาน เรื่อง พระมหาวคฺศัรวิเนยฺยุ อักษรขอม ภาษาบาลี

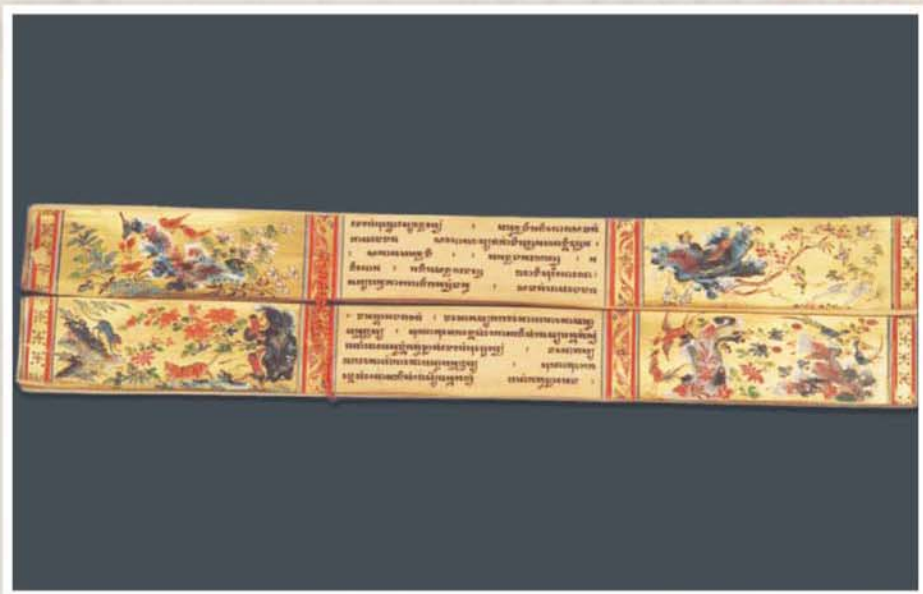
หนังสือสมุดไทยเรื่อง พระมลัย อักษรขอม ภาษาบาลี-ไทย

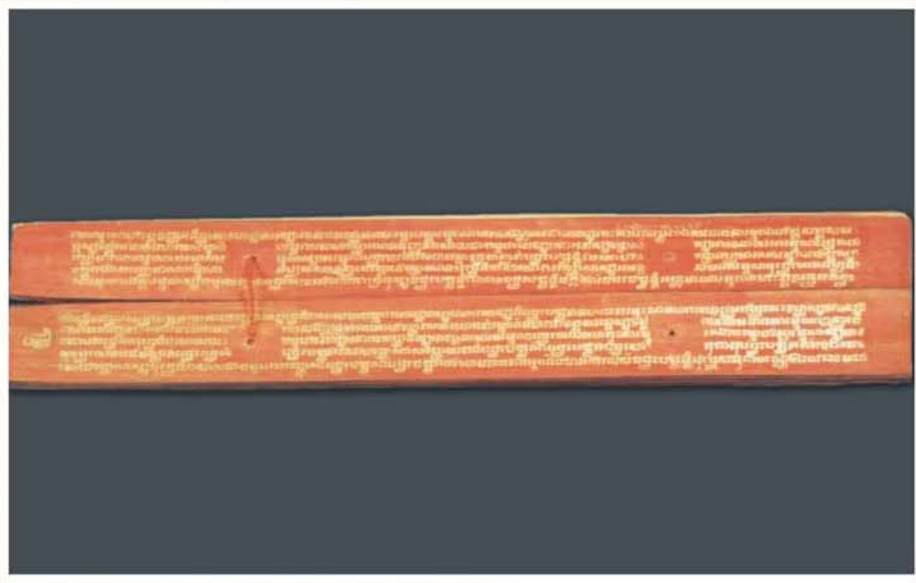
หนังสือสมุดไทยเรื่อง พระมลัย อักษรขอม ภาษาบาลี-ไทย

คัมภีร์ใบลานฉบับหลวง อักษรขอม ภาษาบาลี

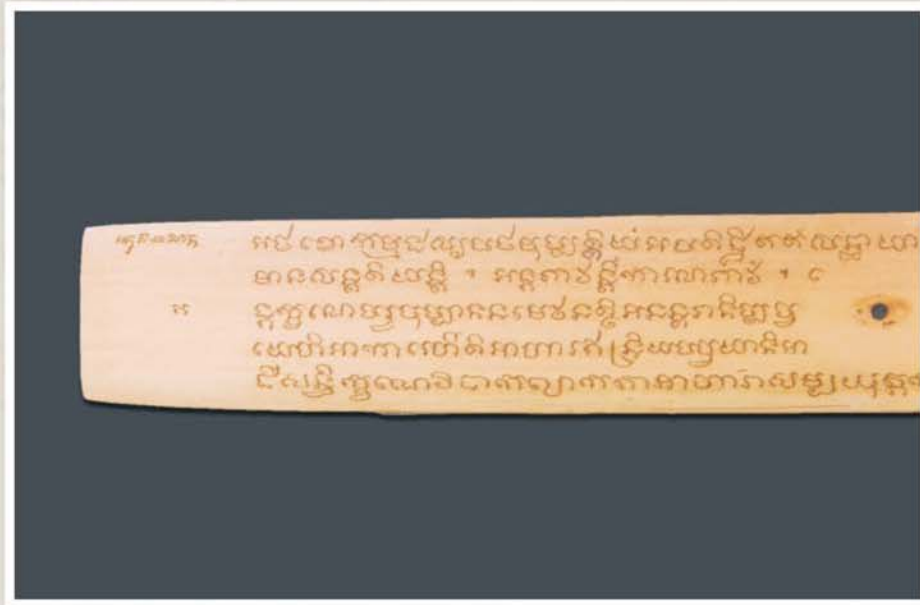
คัมภีร์ใบลาน อักษรขอมเส้นชมพู ภาษาบาลี

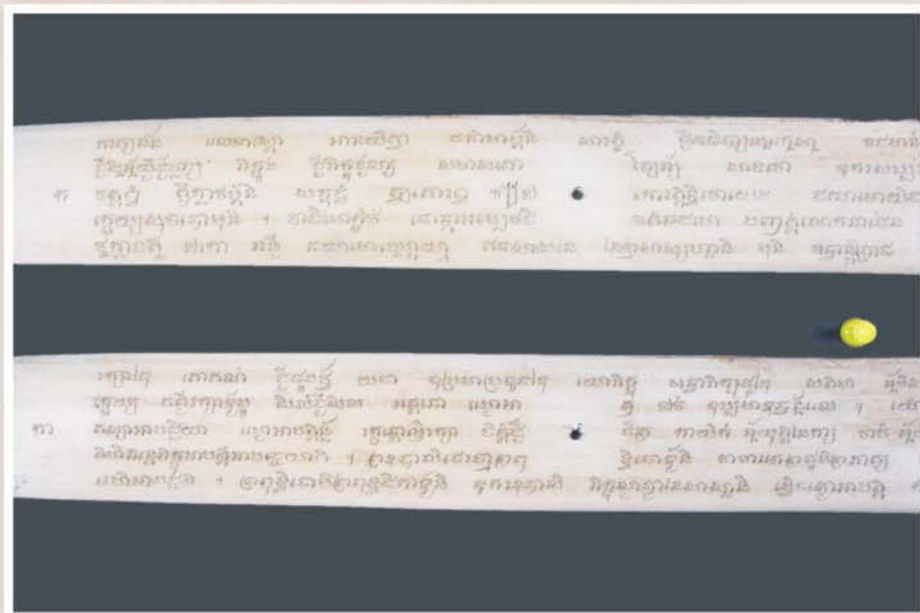
คัมภีร์ใบลานฉบับชาดหีบ ชุบ (เขียน) เส้นทอง

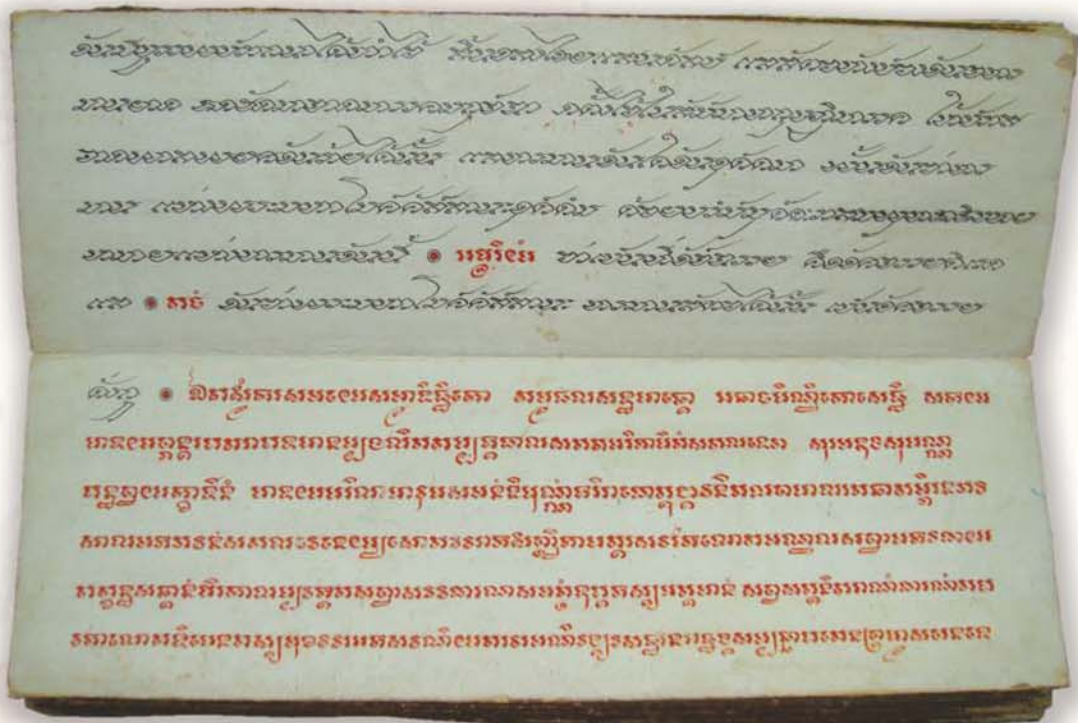
คัมภีร์ใบลานทอด้วยไหม อักษรขอม ภาษาบาลี

คัมภีร์ใบลานที่บันทึกด้วยอักษรขอมเสนาจาร สมัยอยุธยา

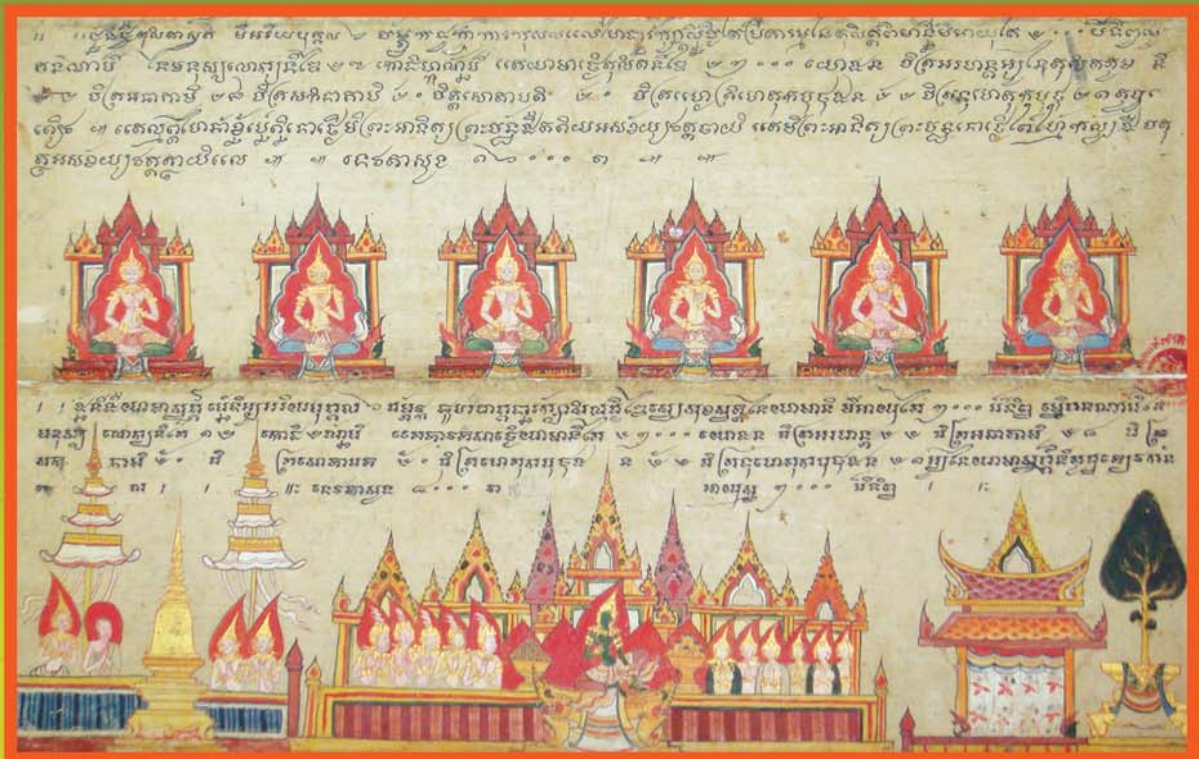

คัมภีร์ใบลาน อักษรขอม ภาษาบาลี-ไทย สมัยอยุธยา

หนังสือสมุดไทยขาว เรื่อง นันโทปนันทสูตรคำหลวง อักษรขอมอยุธยา เส้นชมพู ภาษาบาลี-ไทย

ตารางแสดงรูปสารทิม อักษรจากมหาวิทยาลัยไทย

รูปบน : ดุสิตาสวรรค์ มีอริยบุคคล ๖ จำพวก มีอายุได้ ๕,๐๐๐ ปีทิพย์
 รูปล่าง : ยามาสวรรค์ มีอริยบุคคล ๖ จำพวก ผู้บริจาคนาน รักษาศีล ได้เสวยสุขในชั้นนี้
 มีอายุได้ ๒,๐๐๐ ปีทิพย์